

GULBENES NOVADA ATTĪSTĪBAS PROGRAMMA 2025.-2030.GADAM

Gulbene
2024

IEVADS

Gulbenes novada attīstības programma 2025.-2030.gadam (turpmāk Attīstības programma) ir vidēja termiņa teritorijas attīstības plānošanas dokuments, kas nosaka prioritātes un pasākumu kopumu, atbildīgos īstenotājus un finanšu resursus pašvaldības ilgtermiņa mērķu īstenošanai. Attīstības programma ir cieši saistīta ar Gulbenes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģiju 2014.-2030. gadam (turpmāk Stratēģija), kas ir novada ilgtermiņa attīstības plānošanas dokuments.

Attīstības programma izstrādāta pamatojoties uz 2023.gada 27.jūlija Gulbenes novada domes sēdes lēmumu (protokols Nr.10; 61.p) "Par Gulbenes novada attīstības programmas 2025.-2030.gadam izstrādes uzsākšanu", atbilstoši Teritorijas attīstības plānošanas likuma 22.pantam un Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrijas izstrādātajiem "Metodiskiem ieteikumiem attīstības programmu izstrādei reģionālā un vietējā līmenī".

Attīstības programmas izstrādē Gulbenes novada pašvaldībā tika saņemts Vides pārraudzības valsts biroja lēmums, kurā tika nolemts nepiemērot stratēģiskās ietekmes uz vidi novērtējuma procedūru Gulbenes novada attīstības programmai 2025.-2030. gadam.

Attīstības programma ir pakārtota pēc hierarhijas augstākajiem plānošanas dokumentiem - Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijai līdz 2030. gadam (turpmāk - Latvija2030), Latvijas Nacionālā attīstības plānam 2021.-2027. gadam (turpmāk - NAP2027), Vidzemes plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2030 un attīstības programmai.

Attīstības programmas izstrādes vadības grupa ar domes priekšsēdētāja rīkojumu līdz 2023.gada 15.augustam izveidoja tematiskās attīstības programmas izstrādes darba grupas, nosakot to vadītājus, sastāvu un darba uzdevumus.

Attīstības programmas izstrādes tematiskās darba grupas:

- Sabiedrības attīstības darba grupa,
- Ekonomikas un labklājības attīstības darba grupa,
- Kultūras un dzīves vides attīstības darba grupa.

Informācijas iegūšanai izmantoti spēkā esošie attīstības plānošanas dokumenti, statistikas dati, attīstības tendenču dinamiskā un salīdzinošā analīze, pašvaldības speciālistu sagatavotā informācija, iedzīvotāju aptaujas rezultāti, secinājumi, kas iegūti tematisko darba grupu diskusiju un biedrības SATEKA organizēto apkaimju darbnīcu sarunu rezultātā un to interpretācija.

Saturs

GULBENES NOVADA ESOŠĀS SITUĀCIJAS IZVĒRTĒJUMS	3
Ģeogrāfiskais novietojums un raksturojums.....	3
Demogrāfiskās situācijas raksturojums.....	3
Esošā apdzīvotuma struktūra	6
Pašvaldības pārvaldība	8
Izglītība	10
Veselība un sociālie pakalpojumi	12
Darbs ar jaunatni.....	15
Sabiedrības informētība	16
Transporta infrastruktūra	16
Inženiertehniskā infrastruktūra	22
Pielāgošanās klimata pārmaiņām	23
Uzņēmējdarbības vide un pašvaldības atbalsts.....	24
Nodarbinātība un bezdarbs	27
Tūrisms un rekreācija	28
Kultūra.....	30
Sports	34
Drošība	37
Mājokļu kvalitāte un vides labiekārtojums	38
VĪZIJA UN STRATĒĢISKIE UZSTĀDĪJUMI	39
VIDĒJĀ TERMIŅĀ PRIORITĀTES UN RĪCĪBAS VIRZIENI	40
ATTĪSTĪBAS PROGRAMMAS ĪSTENOŠANA UN UZRAUDZĪBA	52
PAR STRATĒĢISKĀS IETEKMES UZ VIDI NOVĒRTĒJUMU	54

GULBENES NOVADA ESOŠĀS SITUĀCIJAS IZVĒRTĒJUMS

Ģeogrāfiskais novietojums un raksturojums

Gulbenes novads atrodas Latvijas Ziemeļaustrumu daļā. Tas robežojas ar Alūksnes, Balvu, Madonas, Cēsu un Smiltenes novadu. Gulbenes novads ir veidojies, apvienojoties Gulbenes rajona pagastiem un Gulbenes pilsētai. Gulbenes novada platība ir 1872 km². Līdz 2020.gada administratīvi teritoriālās reformas ieviestajām pārmaiņām, teritorijas ziņā Gulbenes novads bija 5. lielākais Latvijas novads, bet pēc reformas 19. no 36 novadiem. Novada administratīvā teritorija ietilpst Vidzemes plānošanas reģionā.

Gulbenes novada administratīvais centrs ir Gulbenes pilsēta, kuras attālums līdz galvaspilsētai ir 185 km.

Gulbenes novada teritorijā ietilpst Gulbenes pilsēta un 13 pagasti.

1.att. Gulbenes novada teritorijas sadalījums pagastos un pilsētā

Gulbenes novads atrodas divu lielāko Latvijas upju sateces baseinos - Gaujas un Daugavas. Gauja savu tecējumu sāk Latvijas teritorijā, un tās garums ir 452 km. Daugavas garums Latvijas teritorijā ir 352 km (tās kopējais garums ir 1005 km). Latvijas garāko upju desmitniekā ir arī Pededze, kas līkumo Gulbenes novada Litenes un Stradu pagastos.

Pēc reljefa Gulbenes novads ir sadrumstalots, jo tajā atrodas Vidzemes centrālā augstiene, Gulbenes paugurvalnis, Atzeles pacēlums, kā arī Austrumlatvijas līdzenums, Lubānas līdzenums, Trapenes līdzenums. Līdz ar to teritorija mijas ar pauguriem un ielejām. Novada centrs, Gulbenes pilsēta, atrodas pārsvarā līdzenā teritorijā ar augstāko punktu 145 m virs jūras līmeņa.

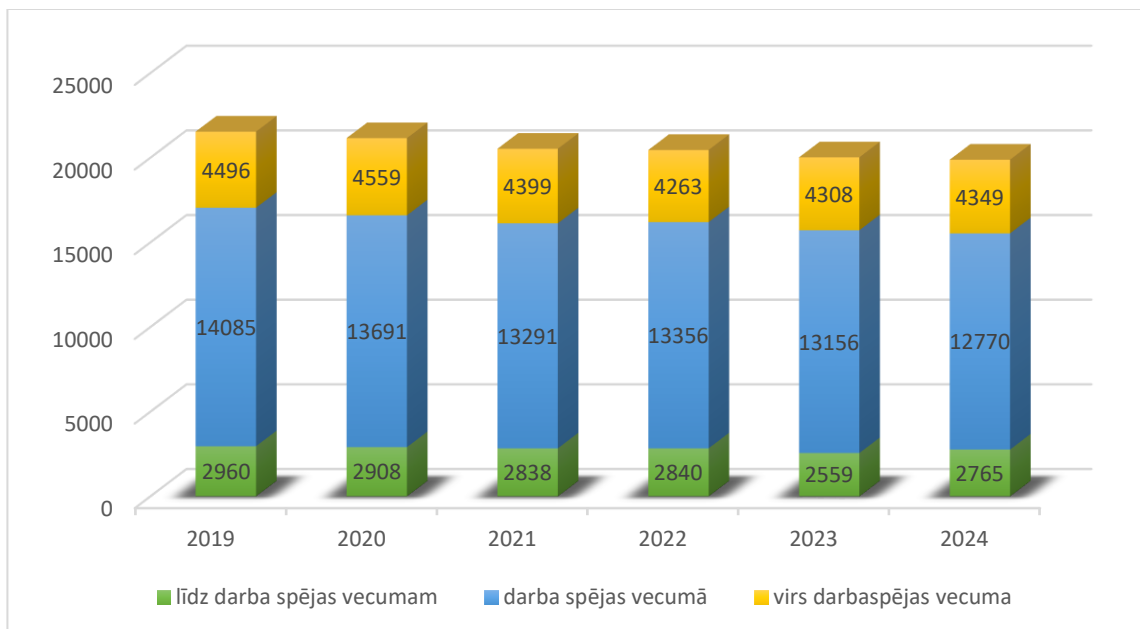
Klimats novada teritorijā ir diezgan atšķirīgs, kas ir saistīts ar reljefa formām. Klimatiskās standarta normas periodā (1991.-2020. gads) Gulbenes novadā vissiltākais mēnesis ir jūlijs, tā vidējā gaisa temperatūra ir +17,8 °C. Savukārt visaukstākais gada mēnesis ar vidējo gaisa temperatūru -4,5 °C ir februāris. Gulbenes novadā gada nokrišņu daudzums klimatiskās standarta normas periodā ir vidēji 668 mm.

Demogrāfiskās situācijas raksturojums

Gulbenes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2014.-2030. gadam paredz, ka Gulbenes novadā realizējot stratēģiju dzīvo izglītota, informēta, sociāli aktīva un vesela sabiedrība. Stratēģijā norādīts, ka ilgtermiņa sasniedzamais pamatrādītājs ir "apturēta iedzīvotāju skaita

samazināšanās”¹, taču kā parāda statistika (skat. 2.att.), līdz šim tas nav izdevies. Gulbenes novadā tāpat kā visā Latvijā pēdējo gadu laikā ir vērojama iedzīvotāju skaita samazināšanās tendence.

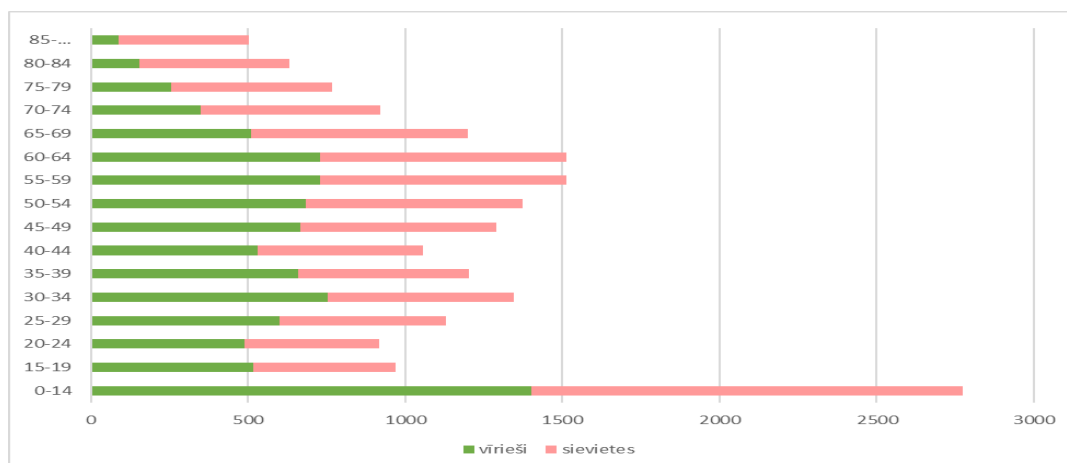
Pēc PMLP datiem Gulbenes novada teritorijā uz 2024.gada 1.janvāri bija 19884 iedzīvotāji, kas salīdzinot ar 2023.gada 1.janvāri ir par 2,16% mazāk, bet salīdzinot ar 2019.gada 1.janvāri 7.69% jeb 1657 iedzīvotājiem mazāk.

2.att. Iedzīvotāju skaita izmaiņas Gulbenes novadā sadalījumā pa darbaspējas grupām uz 1.janvāri 2019. - 2024.gads (PMLP dati)²

Pēc Oficiālās statistikas portāla datiem, procentuāli lielākais Gulbenes novada iedzīvotāju īpatsvars 2022.gadā (skatoties vecumposmu no 15 gadiem) ir no 55 līdz 64 gadiem, tas ir 18,52%. Līdz 15 gadu vecumam ir 14,51% iedzīvotāju. Diemžēl vecumā no 15 līdz 24 gadiem iedzīvotāju skaits ir tikai 11,54%, kas neliecina par potenciālu dabīgo pieaugumu. Gulbenes novads pēc iedzīvotāju vecuma struktūras noveco. Skatīt 3. attēlu.

No Gulbenes novada kopējā iedzīvotāju skaita 2022.gadā 52,27% bija sievietes, 47,73% vīrieši.³

3.att. Gulbenes novada iedzīvotāju vecuma un dzimuma struktūra, 2022.gads (Oficiālās statistikas portāla dati)³

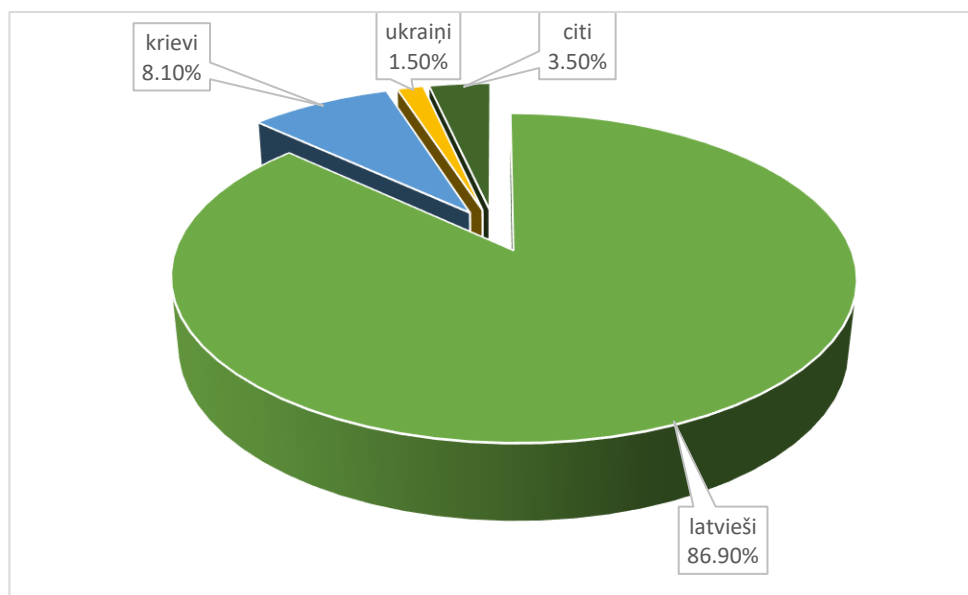
¹ Gulbenes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2014.-2030. gadam 6.1.tabula 58.lpp.

² PMLP mājas lapa www.pmlp.gov.lv

³ Oficiālās statistikas portāls www.stat.gov.lv

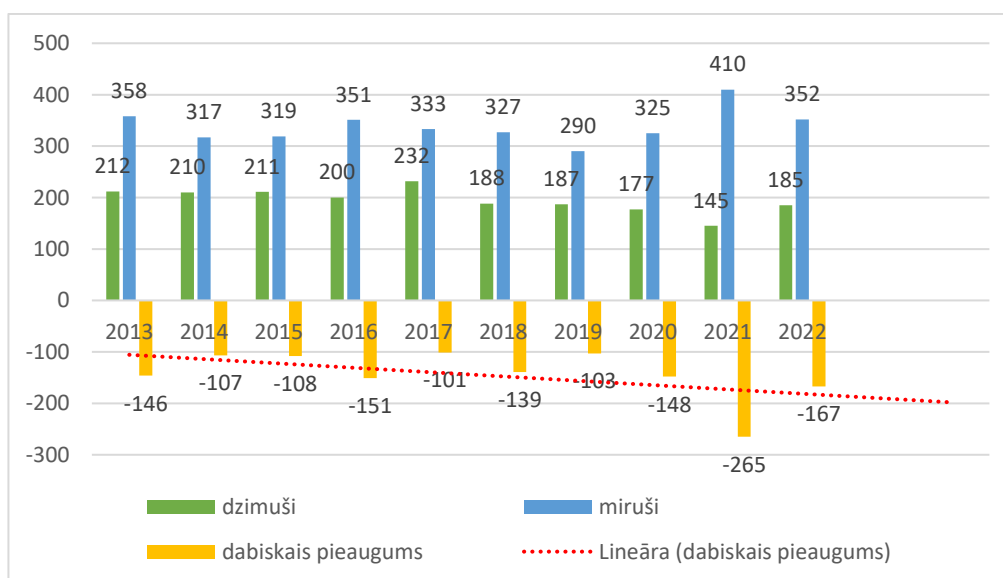
Pēc Gulbenes novada Dzimtsarakstu nodaļas apkopotās informācijas, 2023.gadā sieviešu vidējais mūža ilgums Gulbenes novadā bija 81 gads, vīriešu 68 gadi.⁴ Vērtējot pēdējo 5 gadu rādītājus, secināms, ka sieviešu vidējais mūža ilgums palielinās, vīriešu mūža ilgums svārstās starp 67 un 70 gadiem.

Gulbenes novadā pēc etniskā sastāva 2023.gadā lielākais iedzīvotāju īpatsvars ir latvieši (86.9%), otra lielākā grupa ir krievu tautības iedzīvotāji (8.1%). Uzņemot kara bēgļus no Ukrainas, 2023.gadā ievērojami palielinājies ukraiņu tautības iedzīvotāju īpatsvars. No 0,8% 2022.gadā uz 1,5% 2023.gadā.

4.att. Gulbenes novada iedzīvotāju nacionālais sastāvs 2023.gadā⁵

Gulbenes novadā mirstība ievērojami pārsniedz dzimstību.

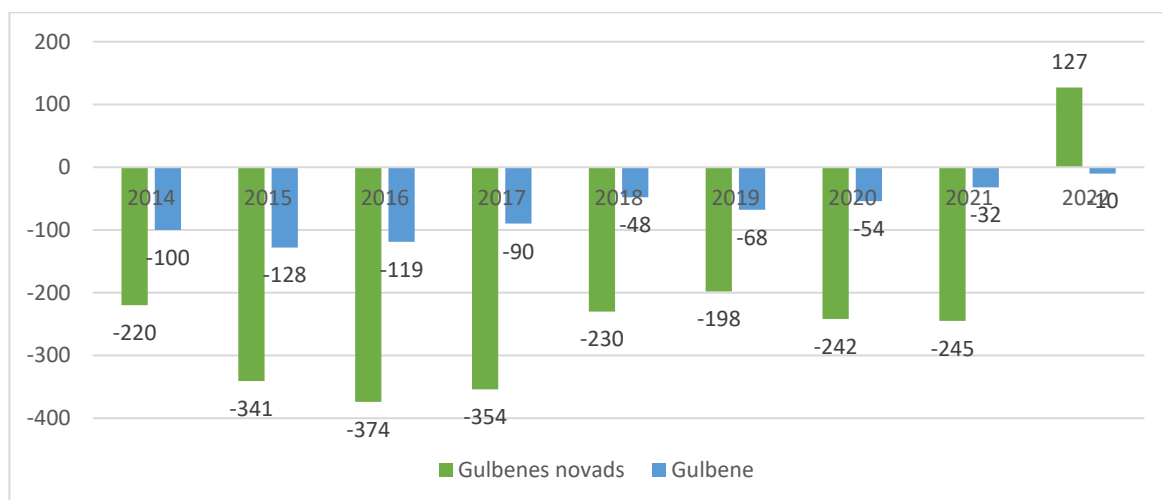
5.att. Iedzīvotāju dabiskā kustība un lineārā tendence 2013. - 2022.gads⁵

⁴ Gulbenes novada pašvaldības mājas lapa www.gulbene.lv, sadaļa Gulbenes novada Dzimtsarakstu nodaļas statistika

⁵ Oficiālās statistikas portāls www.stat.gov.lv

Kaut arī Gulbenes novadā ir viens no lielākajiem pašvaldības pabalstiem par bērna piedzimšanu, kopš 2017.gada piedzimušo bērnu skaits gadā nav sasniedzis 200 bērnus. Kā rāda dabiskā pieauguma lineārā prognoze, pieaugums turpinās samazināties. Mirstība tikai 2019.gadā bija zem 300 personām gadā, toties 2021.gadā tā pārsniedza 400 personas gadā.

Iedzīvotāju skaitu novadā lielā mērā ietekmē ne tikai dabiskais pieaugums, bet arī migrācijas process. Skatoties Latvijas oficiālās statistikas portālā no 2018.gada līdz 2022.gada starptautiskās migrācijas saldo summa ir pozitīva (+42). Savukārt 2022.-2023.gadā no Gulbenes novada uz citiem Latvijas novadiem ir pārcēlušies 424 iedzīvotājs, bet no citiem novadiem uz Gulbenes novadu pārcēlušies 337 iedzīvotāji.⁶ Iekšējās migrācijas saldo -87.

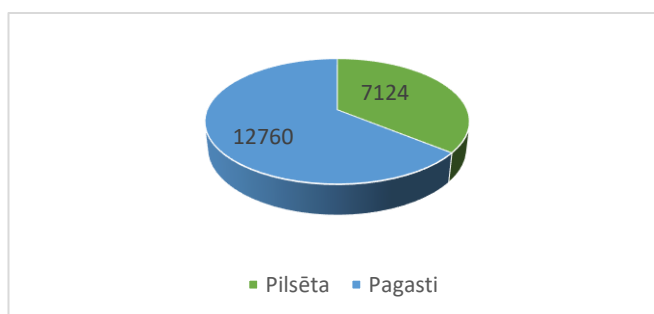
6.att. Migrācijas saldo Gulbenes novadā un Gulbenē 2014.-2022.gads⁶

2022.gada pozitīvā saldo rādītājs Gulbenes novadā izskaidrojams ar Ukrainas kara bēgļu izmitināšanu Gulbenes novada pagastos.

Esošā apdzīvojuma struktūra

Gulbenes novadu veido viena pilsēta un 13 pagasti.

35,83% no kopējā Gulbenes novada iedzīvotāju skaita dzīvo Gulbenes pilsētā, bet 64,17% pagastu teritorijās.

7.att. Gulbenes novada iedzīvotāju sadalījums pilsētā un pagastos, 2024.gads⁷

⁶ migracija.csb.gov.lv

⁷ PMLP mājas lapa www.pmlp.gov.lv

Vērtējot iedzīvotāju skaita izmaiņas pilsētā pret pagastiem, jāsecina, ka Gulbenes pilsētā iedzīvotāju skaits procentuāli pret pagastiem ik gadu pieaug.

Pagastu teritorijas gan pēc platības, gan pēc iedzīvotāju skaita ir dažādas, tāpat arī dažāds ir iedzīvotāju skaits un tā izmaiņas.

Gulbenes novada pagastu iedzīvotāju skaits uz 2024.gada 1.janvārī⁸, pagastu platība⁹ un blīvums (iedzīvotāji/km²)

	iedzīvotāju skaits	platība, km ²	blīvums
Beļavas pag.	1356	169.3	8.01
Daukstu pag.	970	165	5.88
Druvienas pag.	479	68	7.04
Galgauskas pag.	609	98.19	6.20
Jaungulbenes pag.	949	91	10.43
Lejasciema pag.	1404	338	4.15
Litenes pag.	834	127	6.57
Lizuma pag.	1234	108	11.43
Līgo pag.	361	79	4.57
Rankas pag.	1276	184	6.93
Stāmerienas pag.	923	130.94	7.05
Stradu pag.	1560	173.7	8.98
Tirzas pag.	805	130.45	6.17

Iedzīvotāju skaita ziņā vislielākais pagasts ir Stradu pagasts (1560 iedzīvotāji), bet platības ziņā Lejasciema pagasts (338 km²). Blīvāk apdzīvotais pagasts ir Lizuma pagasts (11,43 iedzīvotāji uz km²).

Visvairāk ciematos dzīvojošo iedzīvotāju ir Litenes un Stradu pagastā – vairāk nekā 71% no pagasta iedzīvotājiem. Savukārt Tirzas pagastā tikai 36% no iedzīvotājiem dzīvo ciematos (Tirza, Vecaduliena).

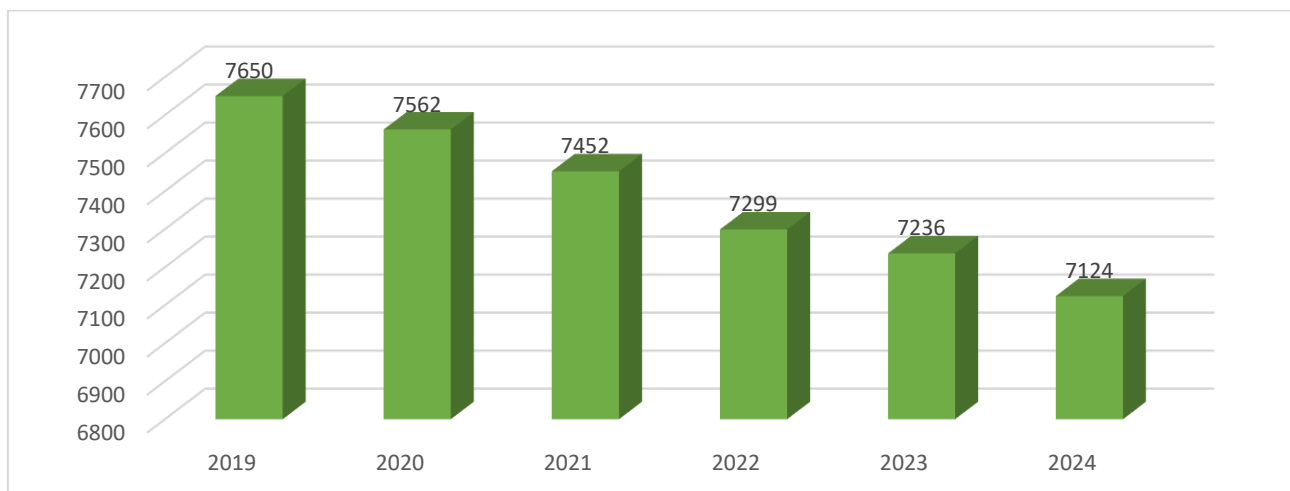
Salīdzinot pagastu iedzīvotāju skaitu 2024.gada un 2023.gada 1.janvārī, secināms, ka vislielākais iedzīvotāju skaita kritums procentuāli ir Daukstu un Lizuma pagastos (attiecīgi -4,24% un -4,12%), mazākais samazinājums Stāmerienas pagastā (-0.97%), bet Līgo pagastā ir pat iedzīvotāju skaita pieaugums (+1,98%). Salīdzinot iedzīvotāju skaitu 2024.gada un 2019.gada 1.janvārī, lielākais iedzīvotāju skaita samazinājums ir Litenes pagastā (-15,42%), bet pieaugums Druvienas pagastā (+1,91%) un Galgauskas pagastā (+1%).

⁸ PMLP mājas lapa www.pmlp.gov.lv

⁹ Gulbenes novada pašvaldības mājas lapa www.gulbene.lv

Gulbenes pilsētā iedzīvotāju skaits 2024.gada 1.janvārī ir par 1,55% mazāks salīdzinot ar 2023.gada 1.janvāri un par 6,88% mazāks salīdzinot ar 2019.gada 1.janvāri.

8.att. Iedzīvotāju skaits Gulbenes pilsētā uz 2019. - 2024.gada 1.janvāri¹⁰

Pēc Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūras Vietvārdu datubāzes datiem 2024.gadā novada teritorijā atrodas 190 ciemi (7 lielciemi, 25 vidējciemi, 104 mazciemi, 35 skrajciemi un 19 ciemi, kas dabā vairs nepastāv vai gandrīz izzuduši)¹¹.

Pašvaldības pārvaldība

Gulbenes novada administratīvajā teritorijā novada pašvaldības iedzīvotāju pārstāvību nodrošina to ievēlētā pašvaldības lēmējinstītūcija – **Gulbenes novada dome** 15 deputātu sastāvā, kas pieņem lēmumus, nosaka pašvaldības institucionālo struktūru, lemj par autonomo funkciju un brīvprātīgo iniciatīvu īstenošanu un par kārtību, kādā nodrošina pašvaldībai deleģēto valsts pārvaldes funkciju un pārvaldes uzdevumu izpildi, izstrādā un izpilda pašvaldības budžetu. Pašvaldības dome atbilstoši kompetencei ir atbildīga par pašvaldības institūciju tiesisku darbību un finanšu līdzekļu izlietojumu.

Lai nodrošinātu savu darbību un izstrādātu domes lēmumprojektus, dome no pašvaldības deputātiem ievēl:

- finanšu komiteju 7 locekļu sastāvā;
- sociālo un veselības jautājumu komiteju 7 locekļu sastāvā;
- izglītības, kultūras un sporta jautājumu komiteju 7 locekļu sastāvā;
- attīstības un tautsaimniecības komiteju 7 locekļu sastāvā.

Pašvaldības administrācijas struktūru veido šādas Domes izveidotas Pašvaldības iestādes, kas darbojas uz Domes apstiprināta nolikuma pamata:

Gulbenes novada Centrālā pārvalde (Nolikums apstiprināts 28.12.2023. Gulbenes novada domes sēdē), kuras struktūru veido: Attīstības un iepirkumu nodaļa; Finanšu nodaļa; Informācijas tehnoloģiju kompetences centrs; Īpašumu pārraudzības nodaļa; Juridiskā un personālvadības nodaļa; Kancelejas nodaļa, kuras sastāvā ir struktūrvienība "Gulbenes novada valsts un

¹⁰ PMLP mājas lapa www.pmlp.gov.lv

¹¹ Apskatīts lgia.gov.lv 7.05.2024

pašvaldības vienotais klientu apkalpošanas centrs"; atsevišķi speciālisti (vecākais komunikāciju speciālists, mārketinga un komunikācijas vadītājs, Domes priekšsēdētāja padomnieks attīstības, projektu un būvniecības jautājumos). Centrālās pārvaldes vadītājs ir izpilddirektors. Izpilddirektora prombūtnes laikā Centrālās pārvaldes darbu vada ar Domes priekšsēdētāja rīkojumu noteikts Centrālās pārvaldes darbinieks. Domes priekšsēdētājam ir tiesības atsevišķiem speciālistiem dot darba uzdevumus, norādījumus un rīkojumus.

Lai nodrošinātu efektīvu un optimālu cilvēkresursu, materiāltehnisko resursu izvērtēšanu un budžeta līdzekļu racionālu izmantošanu Gulbenes novada pašvaldības iestādēs un to struktūrvienībās, kā arī lai samazinātu aizņēmuma finanšu un budžeta vadības aizņēmuma apjomu 2024.gadā, ar Gulbenes novada pašvaldības 2024.gada 12.februāra rīkojumu Nr.GND/3.5/24/29 "Par darba grupas izveidošanu" tika izveidota darba grupa, kas sastāv no Gulbenes novada pašvaldības domes priekšsēdētāja, priekšsēdētāja vietnieces, atsevišķiem deputātiem, izpilddirektora, atsevišķiem Gulbenes novada Centrālās pārvaldes nodaļu vadītājiem un Finanšu nodaļas ekonomistes. Darba grupa ar balsu vairākumu izvirzīja Gulbenes novada pašvaldības domei priekšlikumu veikt Gulbenes novada pašvaldības pagastu pārvalžu reorganizāciju, no līdzšinējām 13 pagastu pārvaldēm izveidojot **četras pagastu apvienības pārvaldes**. 2024.gada 30.maija Gulbenes novada pašvaldības dome nolēma, ka reorganizācija jāpabeidz 2024.gada 30.septembrī un ar 2024.gada 1.oktobri darbu uzsāk:

- 1) Druvienas, Lizuma, Rankas un Tirzas pagastu apvienības pārvalde (juridiskā adrese: "Akācijas", Lizums, Lizuma pagasts, Gulbenes novads, LV-4425);
- 2) Beļavas un Lejasciema pagastu apvienības pārvalde (juridiskā adrese: Rīgas iela 11A, Lejasciems, Lejasciema pagasts, Gulbenes novads, LV-4412);
- 3) Daukstu, Galgauskas, Jaungulbenes un Līgo pagastu apvienības pārvalde (juridiskā adrese: "Gulbīts", Gulbītis, Jaungulbenes pagasts, Gulbenes novads, LV-4420);
- 4) Litenes, Stāmerienas un Stradu pagastu apvienības pārvalde (juridiskā adrese: "Vecstāmeriena", Vecstāmeriena, Stāmerienas pagasts, Gulbenes novads, LV-4406).

Jaunizveidotās pagastu apvienības pārvaldes ir reorganizējamo iestāžu tiesību, lietvedības, arhīva, saistību, t.sk., darba tiesisko attiecību, mantas, finanšu līdzekļu, ilgtermiņa ieguldījumu, funkciju pārņēmeja ar 2024.gada 1.oktobri. Gulbenes pilsētas pārvalde darbu turpina.

2024.gads ir pārmaiņu gads Gulbenes novada pārvaldības struktūrā – līdzsvarojot pašvaldības ienākumus un izdevumus ar pašvaldībai deleģētajām valsts pārvaldes funkcijām un pārvaldes uzdevumiem, autonomajām funkcijām un brīvprātīgajām iniciatīvām. Pārmaiņas skart arī citas pašvaldības iestādes.

Līdz 2024.gadam Gulbenes novada teritorijā nav izveidotas **iedzīvotāju padomes**, taču ir uzsākts darbs pie iedzīvotāju padomju nolikuma izstrādes.

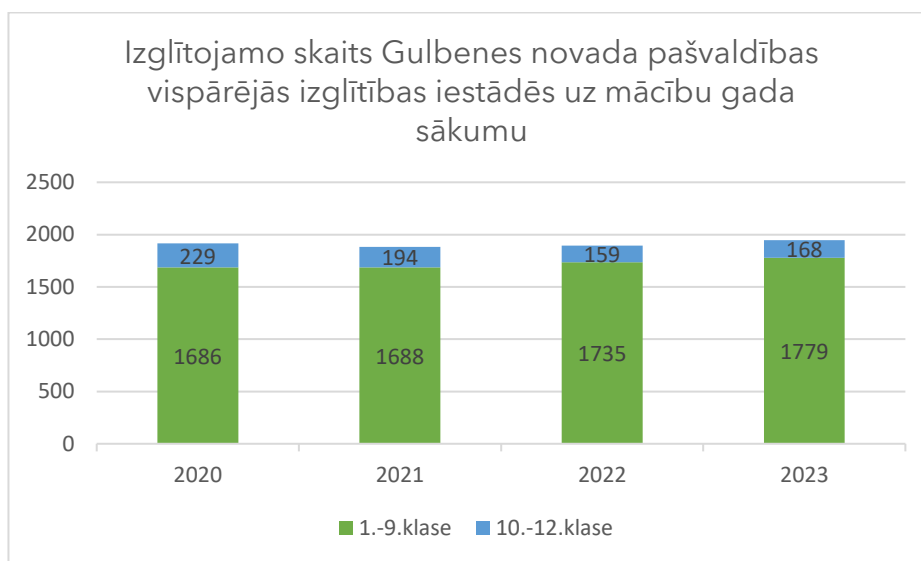
2020.gadā tika rīkots pirmais Gulbenes novada **Līdzdalības budžetēšanas konkurss**, kura ietvaros iedzīvotājiem bija iespēja pieteikt savas idejas publiski pieejamas, radošas un atvērtas sabiedrības veidošanai. Laika gaitā konkurss pilnveidojies, un konkurss tiek izsludināts katru gadu, atvēlot 110 000,00 EUR un ļaujot iedzīvotājiem iesniegt idejas un balsojot par tām izlemt, kādos projektos ieguldīt pašvaldības budžeta līdzekļus. Balsošana par projektiem no 2020. līdz 2024.gadam tiek nodrošināta platformā balso.gulbene.lv.

Lai pie budžeta finansējuma būtu iespēja tikt arī iedzīvotāju ziņā skaitliski mazākiem pagastiem, pašvaldības izstrādātais nolikums paredz teritoriju iedalīt trīs Līdzdalības budžeta plānošanas vienībās (teritorijās): Gulbenes pilsēta; pagasti ar deklarēto iedzīvotāju skaitu virs 1000 personām; pagasti ar deklarēto iedzīvotāju skaitu zem 1000 personām. Attiecīgās teritorijas projektu idejas

konkurē savā starpā. Pagasta teritorijā, kas ieguvusi Līdzdalības budžetēšanas konkursa finansējumu, nevar realizēt jaunu Līdzdalības budžetēšanas konkursa projektu divus turpmākos gadus.

Izglītība

Gulbenes novadā darbojas 3 pirmsskolas izglītības iestādes Gulbenes pilsētā, viena Stāķos, pirmsskolas izglītības iestāde "Āboliši" ar izglītības realizācijas vietām Beļavā, Stāmerienā, Litenē, pirmsskolas izglītības iestāde "Pienuņīte" Jaungulbenē. Pirmsskolas izglītības grupas darbojas pie Lizuma, Lejasciema, Tirzas un Rankas pamatskolām.

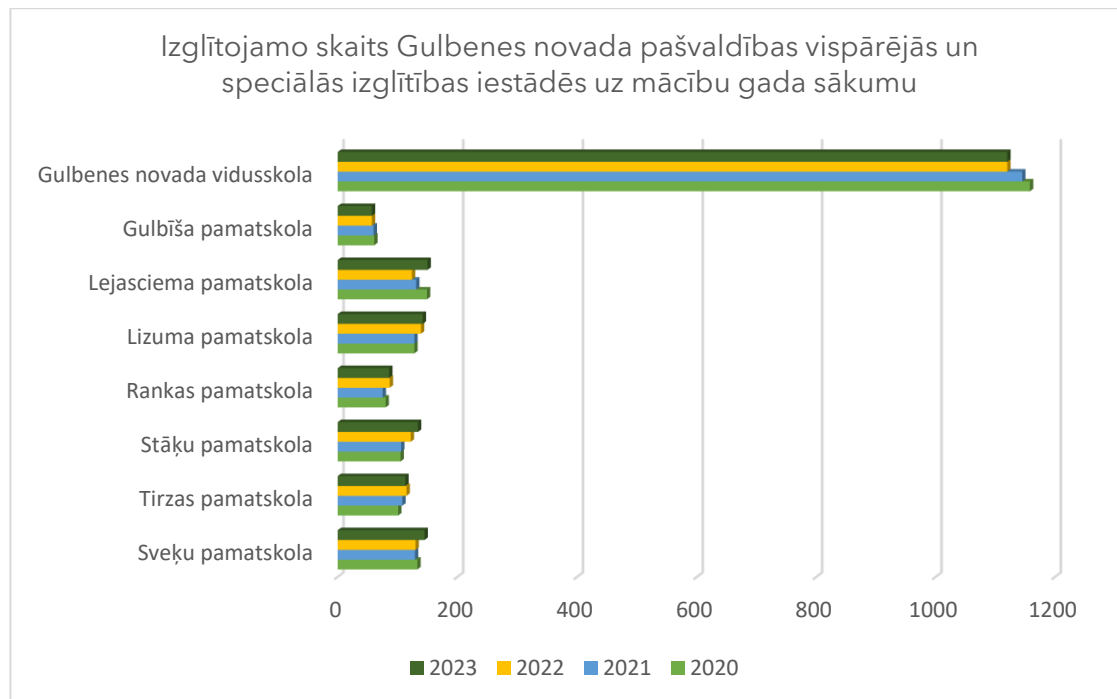
9.att. Gulbenes novada vispārējās izglītības iestāžu audzēkņu skaits pa gadiem¹²

Izglītojamo skaitam Gulbenes novada pašvaldības vispārējās izglītības iestādēs kopš 2021.gada 1.septembra ir tendence palielināties. Uz 2023.gada 1.septembri Gulbenes novadā izglītības iegūšana tiek nodrošināta sešās pamatskolās un vienā vidusskolā. Uz 2020.gada 1.septembri kopējais izglītojamo skaits Gulbenes novada pašvaldības vispārējās izglītības iestādēs ir 1915 izglītojamie, savukārt uz 2021.gada septembri izglītojamo skaits samazinājies līdz 1882 izglītojamajiem, uz 2022.gada 1.septembri izglītojamo skaits novada izglītības iestādēs ir 1894 izglītojamie. Uz 2023.gada 1.septembri izglītojamo skaits no 1. - 12.klasei novada izglītības iestādēs ir 1947 izglītojamie, kas ir par 53 izglītojamajiem jeb 2,8% vairāk kā uz 2022.gada 1.septembri.

Dzīvesvietas ģeogrāfiskās atrašanās dēļ, vecāku darba vietas vai kādu citu iemeslu dēļ, ir bērni, kuri izglītību iegūst kaimiņu novados. Madonas novada skolās mācās 50 Gulbenes novadā deklarētie bērni, tajā skaitā 31 izglītojamais izglītību iegūst Cesvainē, Cēsu novadā - 55, Smiltenes novadā - 13, Alūksnes novadā - 4 un Balvu novadā - 19 Gulbenes novadā deklarētie bērni. Salīdzinot izglītojamo skaitu uz 2022.gada 1.septembri un izglītojamo skaitu uz 2023.gada 1.septembri, vislielākais izglītojamo pieaugums ir vērojams Lejasciema pamatskolā (+26 izglītojamie jeb +20,97%), Sveķu pamatskolā (+15 izglītojamie jeb +11,54%) un Stāķu pamatskolā (+12 izglītojamie jeb +9,84%). Izglītojamo skaits ir pieaudzis arī Lizuma pamatskolā (+3 izglītojamie jeb +2,16%) Izglītojamo skaits Gulbenes novada vidusskolā un Gulbīša pamatskolā uz pēdējo divu mācību gadu sākumu ir bijis nemainīgs. Laika periodā no 2022.gada

¹² Gulbenes novada Izglītības pārvaldes dati

1.septembra līdz 2023.gada 1.septembrim izglītojamo skaits ir samazinājies Tīrzas pamatskolā (-2 izglītojamie jeb - 1,74%) un Rankas pamatskolā (-1 izglītojamais jeb - 1,15%). Ar Gulbenes novada pašvaldības domes 2024.gada 29.februāra lēmumu nr. GND/2024/53 (protokols Nr.6; 3.p), 2024.gadā tiek slēgta Gulbīša pamatskola.

10.att. Gulbenes novada vispārējās un speciālās izglītības iestāžu izglītojamo skaita izmaiņas pa gadiem¹³

Uz 2023.gada 1.septembri Gulbenes novada pamata un vidējās izglītības pakāpē strādā 260 pedagogi un to vidējais vecums ir 50,9 gadi. Analizējot datus, varam secināt, ka vislielāko īpatsvaru 40% apjomā veido pedagogi vecuma grupā no 51 - 60 gadiem, kas ir par 2 procentpunktiem vairāk, ka uz 2022.gada 1.septembri. Pedagogi vecuma grupā no 41 līdz 50 gadiem veido 25%, bet savukārt, pedagogi vecuma grupā no 61 - 65 gadiem veido 14% īpatsvaru, kas ir par 1 procentpunktu vairāk kā uz 2022.gada 1.septembri.

Gulbenes novadā ir pieejama daudzveidīga interešu izglītība. Lielāko daļu interešu izglītības pulciņu piedāvā vispārējās izglītības iestādes, līdz ar to izglītojamie uzreiz pēc mācību stundām var apmeklēt kādu no ārpusskolas nodarbībām. Interešu izglītību piedāvā arī pirmsskolā, ko sniedz privāti interešu izglītības pakalpojuma sniedzēji, bet piedāvājumu ietekmē arī vecāku vēlmes un finansiālās iespējas.

Gulbenes novadā ir 3 profesionālās ievirzes izglītības iestādes - Gulbenes mākslas skola, Gulbenes Mūzikas skola un Gulbenes novada Bērnu un jaunatnes sporta skola. Mūzikas skolā uz 2024./2025.gada sākumu 170 audzēkņi, Mākslas skolā 253 audzēkņi, bet Sporta skolā 387 audzēkņi. Lai papildinātu mūzikas un mākslas skolas ar mūsdienu prasībām atbilstošām telpām un aprīkojumu, 2024.gadā pabeigta Radošo iniciatīvu centra būvniecība. Ēka audzēkņiem pieejama no 2024.gada 1.septembra.

Laika periodā no 2018.gada līdz 2024.gadam realizējot attīstības programmu notikusi izsvērta, datos un uz izglītības attīstības politiku balstīta, mērķtiecīga izglītības iestāžu tīkla optimizēšana, taču nav izdevies izstrādāt plānošanas dokumentu skolu tīkla sakārtošanai (Izglītības ekosistēma pašvaldībā). Ir rasti transporta risinājumi skolēnu pārvadāšanai; ir kvalificēta un motivēta pedagoģiskā resursa nodrošinājums, tiek nodrošināts pašvaldības finansējums bērnu un jauniešu

¹³ Gulbenes novada Izglītības pārvaldes dati

nometnēm, organizējot konkursu; pašvaldība piedāvā stipendijas profesionāļu piesaistei, taču maza atsaucība. Mērķtiecīgi tiek strādāts pie izglītības iestāžu infrastruktūras attīstības un IKT vides, taču joprojām starp izglītības iestādēm ir atšķirīgs nodrošinājums. Ik gadu tiek rīkots neformālās izglītības konkurss, kur iespēja dažāda veida organizācijām organizēt apmācības pēc savām interesēm. Mūžizglītības pasākumi novadā notiek, bet nav vienotu principu un monitoringa. Pašvaldības iestādes veic funkciju dublēšanu (visi dara visu) – skolas, bibliotēkas, kultūras nami, tūrisma un kultūrvēsturiskā mantojuma centri, muzeji – iedzīvotājiem ir plašs piedāvāto aktivitāšu skaits.

Sabiedrības vērtējums par izglītību Gulbenes novadā

2023.gadā tika veikta iedzīvotāju aptauja par izglītības iespēju nodrošinājumu. Pēc aptaujas datiem, tiek secināts, ka 71,4% aptaujāto ir "drīzāk apmierināti" un "ļoti apmierināti" ar pirmsskolas izglītības iespējām, bet ar pamata un vidējo izglītību "drīzāk apmierināti" un "ļoti apmierināti" 59,58% aptaujāto. Ar interešu izglītības (pulciņi, deju kolektīvi u.taml.) nodrošinājumu Gulbenes novadā "ļoti apmierināti" ir 24%, bet "drīzāk apmierināti" 45,64% no aptaujas dalībniekiem, savukārt ar profesionālās ievirzes izglītības (mākslas, mūzikas un sporta skolu) nodrošinājumu "ļoti apmierināti" 27%, "drīzāk apmierināti" 43,9%.

Ar mūžizglītības nodrošinājumu Gulbenes novadā ir "ļoti apmierināti" un "drīzāk apmierināti" 51,9% aptaujāto, bet 23,7% aptaujāto šajā jautājumā nav viedokļa. 51,9% aptaujāto ir "ļoti apmierināti" un "drīzāk apmierināti" ar jauniešu iespēju nodrošinājumu, bet 15,3% ir "ļoti neapmierināti".

Aptaujas dalībnieki uzskata, ka, lai uzlabotu izglītības pieejamību un kvalitāti, nepieciešams:

- ieviest jaunus mācību materiālus;
- nodrošināt plašāku izvēli, iespēju dažādību kursiem pieaugušajiem;
- pedagogiem celt kompetences un piesaistīt jaunus pedagogus;
- atjaunot novadā vidusskolas un profesionālos novirzienus, kā rezultātā tiktu celta mācību kvalitāte;
- plašāks valodu apguves piedāvājums;
- lielāks speciālistu atbalsts bērniem ar īpašām vajadzībām vai uzvedības traucējumiem;
- veicināt sadarbību ar augstskolām, izveidot iespējas studēt Gulbenes novadā, apgūt profesionālās ievirzes studijas jauniešiem pēc pamatskolas;
- iespējas konsultēties individuāli pie jomu speciālistiem;
- organizēt braucienus uz uzņēmumiem, lai jauniešiem veidotu izpratni par prasmēm, profesijām un nākotnē pieprasītākajām profesijām;
- uzlabot mūžizglītības sistēmu;
- atbalsts pedagogiem – psihologs, asistents, kompetenti aizvietotāji.

Veselība un sociālie pakalpojumi

Veselība

Saskaņotā ar Nacionālo veselības dienestu (NVD) izveidots ģimenes ārstu prakšu tīkls – pagasti, pilsēta. Gulbenes novadā pieejamas 13 ģimenes ārstu prakses, vidēji praksē ap 2000 pacientu. Pieejami 4 feldšerpunkti. Divas prakšu vietas novadā ir atstātas ar rezervi, kur var atvērt medicīnas punktus, ja būs speciālistu pieejamība. Pieprasījums pēc pakalpojumiem ir, bet trūkst speciālistu. Paplašinājies pieejamo izmeklējumu klāsts Gulbenē, atveroties "Veselības Centrs 4" medicīnas centram. Pieejami laboratoriskie izmeklējumi un optimāls aptieku skaits.

SIA „Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība” sastāvā esošajā Gulbenes slimnīcā pieejami šādi pakalpojumi: Steidzamās medicīniskās palīdzības punkts, Aprūpes nodaļa, Hronisko pacientu aprūpes gultas, Dienas stacionārs, Ambulatorā nodaļa (t.sk. ārstu speciālistu pieņemšanas, fizioterapija, funkcionālā diagnostika, Radioloģija), Ģimenes ārsta prakse. Sniedzot primārās un sekundārās veselības aprūpes pakalpojumus t.sk., nodrošinot diagnostikas (USG, RTG, CT) pieejamību diennakts režīmā arī brīvdienās un svētkos, Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība ir reģionālais centrs Balvu un Gulbenes veselības aprūpes pakalpojumu plānošanas teritoriju iedzīvotājiem.¹⁴

Pēc attīstības programmas darba grupas apkopotās informācijas, secināms, ka ir maza iedzīvotāju aktivitāte ārstu apmeklējumiem, salīdzinot apmeklējumu skaitu ar kopīgo iedzīvotāju skaitu. Nav pietiekama informācija par veselīgā dzīvesveida paradumiem. Gulbenes novadā bija veselības veicināšanas programma, bet interese un apmeklējums mazs. Pieaug hronisko saslimšanu un mentālās veselības/izdegšanas problēmu skaits. Sabiedrība noveco, medicīnas pakalpojumi kļūst pieprasītāki, bet lai uzlabotu situāciju, jādomā par rehabilitāciju visām vecuma grupām un laicīgu profilaktisko aprūpi.

Sociālie pakalpojumi

Gulbenes novada Sociālā dienesta pamatuzdevums ir sniegt atbalstu personām, kurām tas ir visvairāk nepieciešams, un kuras saviem spēkiem nespēj nodrošināt pamatvajadzības. Galvenā uzmanība tiek koncentrēta uz ģimenēm ar bērniem, veciem cilvēkiem un personām ar īpašām vajadzībām.

2023.gadā Gulbenes novadā sociālo darbu un atbalsta pakalpojumu nodrošināja šādas iestādes un to struktūrvienības:

- Gulbenes novada sociālais dienests (30 darbinieki);
- Sociālās aprūpes dienesta centrs “Jaungulbenes Alejas” (vidēji 97 klienti, 56 darbinieki);
- Sociālās aprūpes centrs “Siltais” (vidēji 47 klienti, 29 darbinieki);
- Sociālās aprūpes centra “Siltais” struktūrvienība “Dzērves” (vidēji 30 klienti, 21 darbinieks);
- Gulbenes veco ļaužu dzīvojamā māja (18 klienti, 3 darbinieki);
- Sociālā dzīvojamā māja “Blomīte” (15 klienti, 3 darbinieki);
- Grupu māja personām ar garīga rakstura traucējumiem (GRT) (11 klienti, 5 darbinieki);
- Dienas aprūpes centrs personām ar GRT (30 klienti, 5 darbinieki);
- Specializētās darbnīcas personām ar GRT. Darbnīcu pakalpojumu, ko nodrošināja 4 darbinieki, izmantoja 21 persona;
- Ģimenes atbalsta centrs “Saulē”, kura pakalpojumu, ko nodrošināja 6 darbinieki, izmantoja 5 nepilngadīgi bērni (kopumā gada laikā pakalpojums nodrošināts 12 bērniem);
- Stāmerienas pagastā Stāmerienas veco ļaužu mītne „Saulstari”;
- Lejasciema pagastā Lejasciema veco ļaužu dzīvojamā māja.

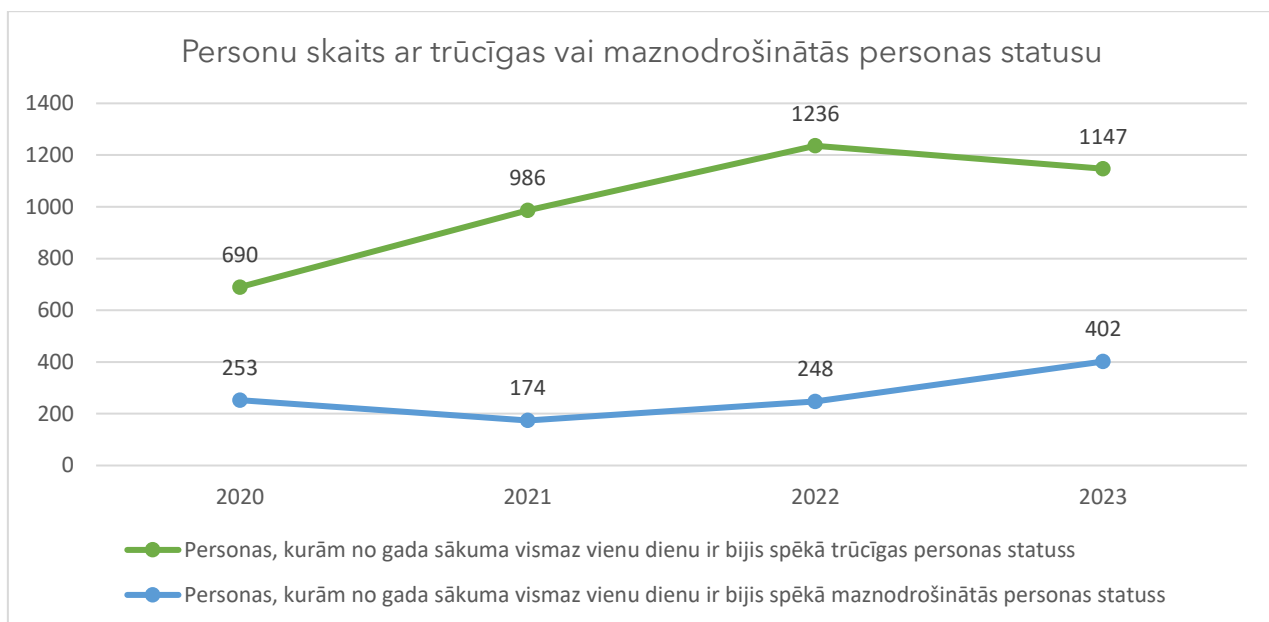
Gulbenes novada pašvaldība sniedz sociālo palīdzību un materiālo atbalstu. Kā redzams 11.att., personu skaits Gulbenes novadā, kurām no gada sākuma vismaz vienu dienu ir bijis spēkā trūcīgas vai maznodrošinātas personas statuss pieaug, līdz ar to arī pašvaldības izdevumi sniedzot sociālo un materiālo atbalstu pieaug. 2022. un 2023.gadā atbalsts tika sniegta arī Ukrainas civiliedzīvotājiem, kas bēgļu gaitās apmetušies Gulbenes novadā.

2018.-2024.gada Gulbenes novada attīstības programmas ietvaros, ievērojami paplašinājusies profesionāla sociālā darba pieejamība:

---

¹⁴ SIA “Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība” mājas lapa www.slimnicuapvieniba.lv (skatīts 9.07.2024)

- Iedzīvotāju vajadzībām darbojas higiēnas centri gan sociālajā dienestā, gan pagastos;
- Iedzīvotāju vajadzībām nodrošināts specializētais autotransports personu ar funkcionāliem traucējumiem pārvietošanai;
- Nodrošināts ģimenes asistenta pakalpojums;
- Sociālajā dienestā tiek organizētas izglītojošas nodarbības vairākām iedzīvotāju grupām- ilgstošajiem bezdarbniekiem, veselības veicināšanas programma, Ceļvedis audzinot pusaudzi, Sargeņģelis vecākiem ar bērniem līdz 3 gadu vecumam;
- Sociālajā dienestā ir profesionāli izglītoti sociālie darbinieki. Notiek regulāras apmācības kvalifikācijas paaugstināšanai un supervīzijas- profesionālās kompetences paaugstināšanai un profesionālās izdegšanas profilaksei;
- Uzsācis darbību un pilnvērtīgi darbojas Dienas aprūpes centrs pieaugušām personām ar garīga rakstura traucējumiem;
- Uzsācis darbību un pilnvērtīgi darbojas Specializētās darbnīcas, dažādojot aktivitātes jēgpilna brīvā laika pavadīšanai personām ar garīga rakstura traucējumiem;
- Uzsākusi darbību un pilnvērtīgi darbojas Grupu māja (dzīvokļi) personām ar garīga rakstura traucējumiem;
- Uzsācis darbību un darbojas ģimeniskai videi pietuvināts pakalpojums bērniem- ģimenes atbalsta centrs "Saule".

11.att. Personu skaits Gulbenes novadā, kurām no gada sākuma vismaz vienu dienu ir bijis spēkā trūcīgas vai maznodrošinātās personas statuss¹⁵

Sabiedrības vērtējums par sociālo atbalstu un veselības aprūpes nodrošinājumu Gulbenes novadā

2023.gadā veiktajā iedzīvotāju aptaujā, 40,77% aptaujas dalībnieku norāda, ka viņi ir "ļoti apmierināti" vai "drīzāk apmierināti" ar sociālās palīdzības (sociālie pabalsti, materiālā palīdzība) nodrošinājumu, tikai 6,3% ir "ļoti neapmierināti", bet 29,3% nav viedokļa šajā jautājumā. Par sociālo pakalpojumu (psihologs, ģimenes asistents, aprūpe mājās, sociālās aprūpes centri u.taml.) nodrošinājumu nav viedokļa 30,7% respondentu, bet 37,3% ir "ļoti apmierināti" un "drīzāk apmierināti". Ar bērnu tiesību aizsardzības nodrošinājumu "drīzāk apmierināti" ir 38,7% aptaujas dalībnieku, 24,4% - nav viedokļa.

Aptaujas dalībnieki uzskata, ka, lai uzlabotu sociālo jomu Gulbenes novadā nepieciešams:

¹⁵ Gulbenes novada publiskais gada pārskats 2022. un 2023.gads

- fiziska tipa palīdzība vientuļajiem pensionāriem – ceļu/pagalma iztīrīšana, malkas sagādāšana, ēdiena piegādāšana u.c.;
- pensionāriem radošās nodarbības;
- izvērtēt pabalstu saņēmējus – darboties spējīgiem pabalstu vietā piedāvāt darba vietas, personām ar alkoholismu neizsniegt pabalstu, bet gan piedāvāt palīdzību ārstēšanā un darba vietu;
- atbalsta pasākumi personām ar īpašām vajadzībām – lekcijas, nometnes, u.c.
- pieejamu centru personām ar īpašām vajadzībām, kur pieejams atbalsts gan personām, gan vecākiem, ABA terapijs;
- vairāk pieejamas vietas personām ar kustību traucējumiem.

53,3% aptaujas dalībnieku "Ļoti neapmierina" un "drīzāk neapmierina" veselības aprūpes nodrošinājums Gulbenes novadā, savukārt 10,45% ir "Ļoti apmierināti". Aptaujātie uzskata, ka, lai uzlabotu veselības aprūpes pieejamību un kvalitāti, nepieciešams:

- piesaistīt jaunus speciālistus, kas novadā nav pieejami;
- nodrošināt esošo speciālistu pieejamību, tādējādi sniedzot iespēju laicīgāk uzsākt ārstēšanos;
- piesaistīt jaunus ģimenes ārstus novadā;
- speciālistu kompetences un profesionālas attieksmes paaugstināšanu;
- saglabāt esošos feldšerpunktus.

Darbs ar jaunatni

Darbu ar jaunatni realizē Gulbenes novada jauniešu centrs "Bāze" ar struktūrvienībām Lejasciemā, Rankā un Stāķos. Jauniešu centra "Bāze" mērķis ir atbalstīt un veicināt Gulbenes novada jauniešu iniciatīvas un iesaistīt jauniešus savas dzīves kvalitātes veidošanā. Jauniešu centrs regulāri kopā ar jauniešiem organizē dažādas aktivitātes gan sev, gan lai iepriecinātu citus, piemēram, seniorus un daudz bērnu ģimenes.

Jauniešu centrs savu aktivitāšu nodrošināšanai, regulāri realizē Erasmus+ programmas projektus, kas ietver gan jauniešu apmaiņas (jauniešiem ir iespēja paplašināt redzesloku), jaunatnes darbinieku mācības, gan Eiropas brīvprātīgo darbu.

Regulāri realizē valsts programmas projektus atbilstoši izvirzītām prioritātēm – līdzdalība, jaunatnes mobilais darbs, digitālais darbs u.c.

Gulbenes novadā aktīvi darbojas Gulbenes novada jauniešu dome ar mērķi nodrošināt Gulbenes novada jauniešu interešu pārstāvēniecību, kā arī veicināt un koordinēt jauniešu pilntiesīgu līdzdalību.

2023.gada nogalē ir izveidota Gulbenes novada pašvaldības jaunatnes lietu konsultatīva komisija, kuras mērķis ir veicināt Pašvaldības darbu ar jaunatni saskaņotu īstenošanu, sekmējot jauniešu iesaisti lēmumu pieņemšanā un sabiedriskajā dzīvē, veicinot starpinstitucionālo sadarbību ar jaunatni saistīto jautājumu risināšanai un atbalstot jauniešu iniciatīvas.

Gulbenes novada pašvaldības darbu ar jaunatni nosaka Gulbenes novada jaunatnes politikas plāns.

Sabiedrības vērtējums par Gulbenes novada jauniešu centra darbu

2023.gada 62,7% aptaujas dalībnieki pašvaldības darbu ar jaunatni vērtē kā "Ļoti un drīzāk apmierinoši", tikai 2% vērtē kā "Ļoti neapmierinoši". 29,3% aptaujāto nav viedokļa.

Aptaujas dalībnieki uzskata, ka uzlabot vidi jauniešiem Gulbenes novadā būtu iespējams:

- izveidojot jaunas izklaides vietas gan pilsētā, gan pagastos – kino, lāzertakas, mūsdienīgu kafejnīcu, kas strādā arī pēc 22:00;
- veidojot tikšanās vietas jauniešiem ar iedvesmojošām personām, uzņēmējiem;
- izveidojot telpas pagastos, kur jaunieši paši var iesaistīties un veidot sev interesējošos pasākumus;
- izveidojot vietu, kur jauniešiem ir iespēja saņemt palīdzību no speciālistiem, vai ar pieejamiem higiēnas piederumiem.

Sabiedrības informētība

Sabiedrības informēšanai Gulbenes novada pašvaldība strādā šādos kanālos:

Gulbenes novada pašvaldības informatīvais izdevums "Gulbenes Novada Ziņas" – ikmēneša pašvaldības izdevums, 8 000 eksemplāri, tiek izdots bez maksas.

Gulbenes novada pašvaldības mājaslapa www.gulbene.lv – pašvaldības oficiālā mājaslapa, kopējais lietotāju skaits ~ 83 000 (no 01.06.2023.).

Lietotne "gulbeneLV" (iedzīvotāju ziņojumi par fiksētām problēmām vides, ceļu, komunālajā u.c. infrastruktūrā; savukārt pašvaldība sniedz aktuālo informāciju).

Sociālajos medijos: www.facebook.com – sekotāju skaits 2023.gadā – 6 180, kas ir par 1 263 sekotājiem vairāk nekā 2022; www.instagram.com – sekotāju skaits 2023.gadā – 2 384, kas ir par 256 vairāk nekā 2022; www.youtube.com – abonētu skaits 2023.gadā – 468, kas ir par 155 vairāk nekā 2022.gadā.

Izvērtējot 2018.-2024.gada attīstības programmu, Sabiedrības attīstības darba grupa secina, ka lauku teritorijās jūtams attālums starp iedzīvotājiem un saziņa starp cilvēkiem samazinās, kas veicina tikai interesi par lokālo, piemēram, par skolu, kurā mācās personas bērni vai ceļu, kas iet gar māju, nevis interesi par novadu kopumā. Pašvaldībai nav izdevies rast optimālu pieeju dialogam un tiešajai komunikācijai ar sabiedrību, deputātiem ir maza interese un neiesaistās sadarbībā ar sabiedrību, tādēļ ir iedzīvotāju neuzticība pašvaldības darbam un neizpratne par procesiem pašvaldībā.

Sabiedrības vērtējums par informācijas pieejamību

55% no 2023.gada aptaujas dalībniekiem uzskata, ka informācijas pieejamība par pašvaldības darbu "drīzāk apmierina" un "ļoti apmierina". Aptaujas dalībnieki, lai uzzinātu par pašvaldības darbu un aktualitātēm, visvairāk izmanto pašvaldības kontus sociālajos tīklos un mājas lapu, bet vismazāk pašvaldības informatīvo izdevumu.

Transporta infrastruktūra

Novada apdzīvojuma struktūru veido vēsturiski izveidojies apdzīvotu vietu tīkls, 13 pagasti, kuru centrā ir Gulbenes pilsēta. Valsts reģionālās nozīmes ceļi (P27, P33, P34, P35, P36, P37, P38, P43) nodrošina novada sasaisti ar citiem Latvijas novadiem un galvaspilsētu, savieno Gulbeni ar citām reģionālās nozīmes pilsētām: Smilteni, Alūksni, Madonu, Balviem, Rēzekni u.c. Saskaņā ar VSIA "Latvijas Valsts ceļi" satiksmes intensitātes mērījumiem, valsts reģionālās nozīmes autoceļos vai to

posmos Gulbenes novada teritorijā satiksmes intensitāte laika gaitā pieaug. Noslogotākie ir P27 Smiltene – Gulbene un P35 Gulbene – Balvi – Viļaka – Vientuļi.¹⁶

Novadā ir pietiekami blīvs autoceļu tīkls, ko veido 167.28 km reģionālās nozīmes, 406.65 km vietējās nozīmes valsts autoceļi¹⁷ un 696.88 km pašvaldības ceļi. No visiem pašvaldības ceļiem, grants ceļi aizņem pāri par 72,5%, ar kopējā ceļu garuma – 506.42 km, kas ļoti lielā mērā ietekmē novada dzīvi un attīstību kopumā. Šajā laika periodā no 2017.gada, pārņemot valsts ceļu posmus, palielinājies pašvaldības ceļu kopgarums par 15.3 kilometriem. Pozitīva tendence – samazinās ceļu kilometru skaits, kas ir bez seguma, bet palielinās asfaltētu un grants seguma ceļu kilometri.

Gulbenes novadā esošo ielu kopējais garums ir 109.134 kilometri. Aptuveni puse pašvaldības ielu atrodas pilsētā, puse pagastu teritorijās, taču tikai 41,26% no pagastu ielām ir asfaltētas, bet gandrīz 7% ielu ir bez seguma. Pilsētā ar asfalta segumu ir tikai 63,11% un bez seguma vēl 0,99% ielu. Periodā no 2017.gada realizēti vairāki pilsētas ielu asfaltēšanas projekti.

Pašvaldības ielu kopgarums un seguma veidi, 31.12.2023¹⁸

Administratīvā teritorija	Pašvaldības ielas, km	Asfalta segums		Grants segums		Bruģis		Bez seguma	
		km	%	km	%	km	%	km	%
Pagasti kopā	56.033	23.119	41.26	28.923	51.62	0.114	0.203	3.877	6.919
Gulbene	53.101	33.512	63.11	18.724	35.26	0.338	0.64	0.527	0.99
KOPĀ	109.134	56.631	51.89	47.647	43.66	0.452	0.41	4.404	4.04

Atbilstoši kārtējā gada budžeta iespējām tiek plānotas investīcijas ielu un ceļu pārbūvei. Kopumā izstrādāto ielu un ceļu būvprojektu skaits ik gadu ir vienmērīgs, tomēr jāņem vērā, ka ne vienmēr pēc būvprojekta izstrādes uzreiz var tikt uzsākta ielu un ceļu pārbūve, jo tas tiek salāgots ar budžeta iespējām. Katru gadu ir veikti apjomīgi grants ceļu profilēšanas darbi.

¹⁶ Latvijas valsts ceļi mājas lapa www.lvceli.lv

¹⁷ Dati uz 2023.gadu, raim.gov.lv

¹⁸ Gulbenes novada pašvaldības Centrālās pārvaldes Attīstības un iepirkumu nodaļa

Pašvaldības ceļu kopgarums un seguma veids uz 31.12.2023¹⁹

Administratīvā teritorija	Pašvaldības ceļi, km	Asfalta segums		Grants segums		Bruģis		Bez seguma	
		km	%	km	%	km	%	km	%
Beļavas pagasts	76.86		0.00	58.74	76.42		0.00	18.12	23.58
Daukstu pagasts	60.22	3.91	6.49	51.99	86.33	0.14	0.23	4.18	6.94
Druvienas pagasts	21.59	0.08	0.37	21.51	99.63		0.00		0.00
Galgauskas pagasts	40.37	0.5	1.24	38.59	95.59		0.00	1.28	3.17
Jaungulbenes pagasts	36.76		0.00	36.76	100.00		0.00		0.00
Lejasciema pagasts	88.4		0.00	2.39	2.70		0.00	86.01	97.30
Litenes pagasts	86.2		0.00	66.54	77.19	3.3	3.83	16.36	18.98
Lizuma pagasts	58.22	1.85	3.18	56.37	96.82		0.00		0.00
Līgo pagasts	32.81		0.00	27.8	84.73	1.5	4.57	3.51	10.70
Rankas pagasts	62.41		0.00	62.41	100.00		0.00		0.00
Stāmerienas pagasts	57.41		0.00	22.39	39.00		0.00	35.02	61.00
Stradu pagasts	36.21	0.98	2.71	22.96	63.41		0.00	12.27	33.89
Tirzas pagasts	36.73	0.23	0.63	36.3	98.83		0.00	0.2	0.54
Pagasti kopā	694.19	7.55	1.09	504.75	72.71	4.94	0.71	176.95	25.49
Gulbene	2.69	0.22	8.18	1.67	62.08	0.03	1.12	0.77	28.62
Kopā novadā 2023.gadā	696.88	7.77	1.11	506.42	72.67	4.97	0.71	177.72	25.50
<i>Kopā novadā 2017.gadā*</i>	681.58	6.07	0.89	485.46	71.23	4.97	0.73	185.1	27.15
Tendence	↑	↑	↑	↑	↑	↔	↓	↓	↓

*GN Attīstības programmā 2018.-2024.gadam

Gulbenes novadā reģistrēto transporta līdzekļu skaits pieaug. No 2021.gada pieaugums vērojams arī mopēdiem un vieglajiem automobiļiem ar elektromotoru. Gulbenes novadā ir uzstādīts viens publiskais elektroauto uzlādes punkts. Gulbenes novadā nav E-mobi, kas ir nacionālais ātrās uzlādes staciju tīkls, un kuru uztur VAS "Ceļu satiksmes drošības direkcija" (CSDD). Sabiedrība aizvien vairāk izvēlas dabai draudzīgākus pārvietošanās līdzekļus (t.i. vieglos automobiļus ar elektromotoru), taču Gulbenes novads nevar plaši nodrošināt novada viesus ar auto uzlādi.

¹⁹ Gulbenes novada pašvaldības Centrālās pārvaldes Attīstības un iepirkumu nodaļa

Gulbenes novadā reģistrēto transporta līdzekļu skaits²⁰

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Autobusi	23	19	15	11	10	8	43	66
Kravas automobiļi (ieskaitot vilcējus)	549	548	554	600	624	646	1 013	1 029
Kvadricikli	24	23	27	32	32	40	79	97
Mopēdi	445	470	485	499	516	523	942	962
tai skaitā ar elektromotoru								2
Motocikli	161	149	166	188	207	201	348	356
Piekabes	...	...	...	...	...	...	1 073	1 194
Puspiekabes	...	...	...	...	...	...	228	226
Tricikli	1	1	2	2	2	1	2	1
Vieglie automobiļi	5 414	5 099	5 303	5 493	5 620	5 711	8 728	8 792
tai skaitā ar elektromotoru	2	2	2	2	2	3	5	10

Gulbenes novada pašvaldība ir 100% kapitāldaļu turētāja Sabiedrībai ar ierobežotu atbildību "Gulbenes autobuss", kas 2024.gadā veic regulāros pārvadājumus Gulbenes un Alūksnes novados, skolēnu pārvadājumus Gulbenes novadā, Gulbenes autoostas apsaimniekošanu, smagās tehnikas remonta pakalpojumus, neregulāros pasažieru pārvadājumus un uzņēmumā ar darbu nodrošina 65 cilvēkus, tai skaitā 48 autobusu vadītājus. Nodrošinot pasažieru apkalpošanu, struktūrvienība „Gulbenes autoosta” šobrīd sadarbojas ar piecām pasažieru pārvadātāju firmām (SIA Dautrans, AS Cata, SIA Norma-A, SIA VTU Valmiera, AS Liepājas autobusu parks), kuras veic iekšzemes starppilsētu pārvadājumus (uzņēmumi mainās atbilstoši ar VSIA "Autotransporta direkcija" noslēgtiem līgumiem).²¹ Gulbenes pilsētnas un piepilsētas iedzīvotājiem nodrošina divas autobusa līnijas : Gulbene - Stari un Svelbergis - Stari.

Gulbenes kā pilsētas attīstību ievērojami veicināja dzelzceļa attīstība, Gulbenei kļūstot par dzelzceļa "mezglu". Mainoties laikam, mainījās iedzīvotāju mobilitātes paradumi, pasažieru un kravu pārvadājumi pa dzelzceļu samazinājās un satiksme pa dzelzceļa līnijām tika slēgta. Gulbenes novadā darbojas divas dzelzceļa līnijas: platsliežu Pļaviņas - Gulbene un šaursliežu Gulbene - Alūksne.

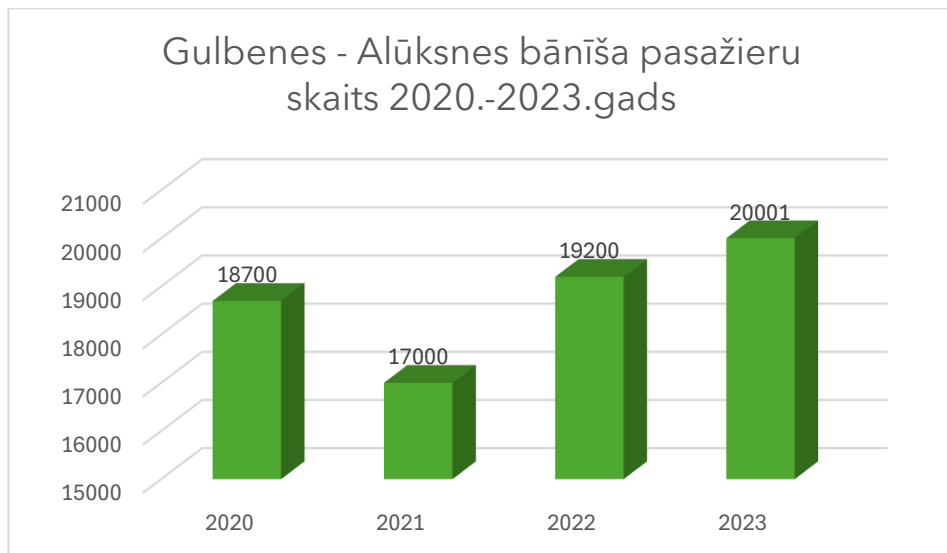
Šaursliežu dzelzceļa līnijā Gulbene - Alūksne kopš 2002.gada 3.janvāra pēc valsts pasūtījuma regulāros pasažieru pārvadājumus veic SIA "Gulbenes - Alūksnes bānītis".²² Gulbenes novadā šaursliežu līnijai ir seši pieturas punkti.

No 2021.gada jūnija atsākti regulārie pasažieru pārvadājumi pa platsliežu dzelzceļa līniju Gulbene - Pļaviņas - Rīga piektdienās, sestdienās un svētdienās. Vilciena kustības grafikam tika pielāgots arī Gulbenes - Alūksnes bānīša reisu izpildes laiks. Vilciens Gulbene - Rīga līdz 2024.gada 28.martam, kad atjaunoja pieturu Jaungulbenē, Gulbenes novadā pieturēja tikai Gulbenē. Gulbenes un Jaungulbenes stacijas, attīstot infrastruktūru, var kļūt par mobilitātes punktiem.

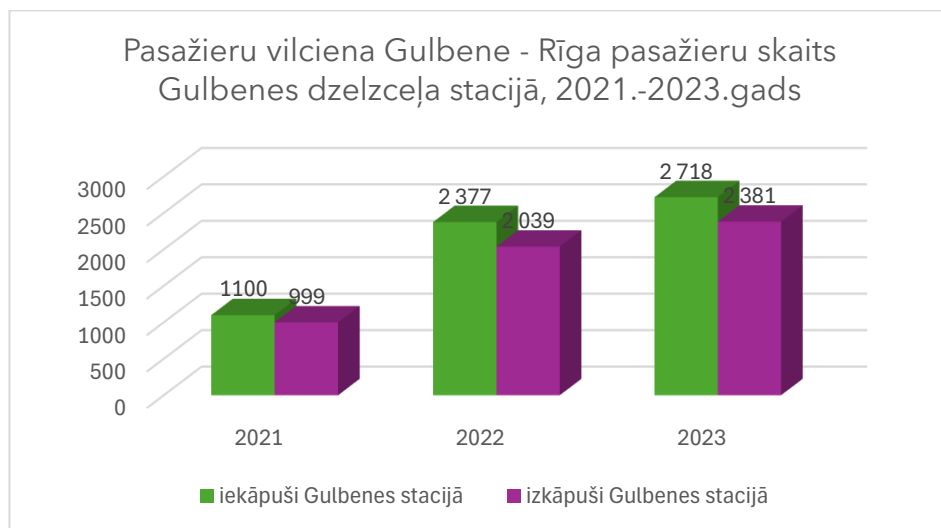
²⁰ Oficiālās statistikas portāls www.stat.gov.lv

²¹ SIA „Gulbenes autobuss” Vidējā termiņa darbības stratēģija 2024.-2026.gadam (apstiprināta SIA „Gulbenes autobuss” dalībnieku sapulcē 19.03.2024. (protokols Nr. 2024/2, 3.punkts))

²² SIA "Gulbenes – Alūksnes bānītis" mājas lapa www.banitis.lv

12.att. Gulbenes - Alūksnes bānīša pasažieru skaits pa gadiem²³

13.att. Pasažieru vilciena Gulbene - Rīga pasažieru skaits pa gadiem²⁴

Bijušo dzelzceļa līniju Ieriķi - Gulbene - Vientuļi Gulbenes novada teritorijā pārņēmusi Gulbenes novada pašvaldība, izveidojot "Zaļo dzelzceļu" maršrutu - velo un kājāmgājēju ceļu, kas iekļaujas vienotajā Latvijas un starptautiskajā "zaļo ceļu" tīklā. Kopējais garums 65 km.

Lauksaimniecības un mežsaimniecības uzņēmumiem nozīmīgi ir kravu pārvadājumi gan pa ceļiem, gan dzelzceļu. Tā kā ekonomiskā darbība ar Krievijas Federāciju ir pārtraukta, kravu pārvadājumi vairāk tiek orientēti galvaspilsētas virzienā (osta) un uz Eiropu. Ceļu tīkls ir pietiekami blīvs, bet būtiska ir ceļu infrastruktūras kvalitāte.

Atjaunojot ielas Gulbenē tiek veidota kopīga gājēju un velosociālu infrastruktūra. Veloceliņi atbilstoši marķēti ir Gulbenes pilsētā un pavisam neliela daļa pagastu teritorijās. Lielākoties Gulbenes novadā ir velomaršruti, kas ir marķēti, bet maršruts iezīmēts pa "zaļajiem" vai koplietošanas ceļiem un domāti rekreācijas vajadzībām.

²³ SIA "Gulbenes - Alūksnes bānītis" dati

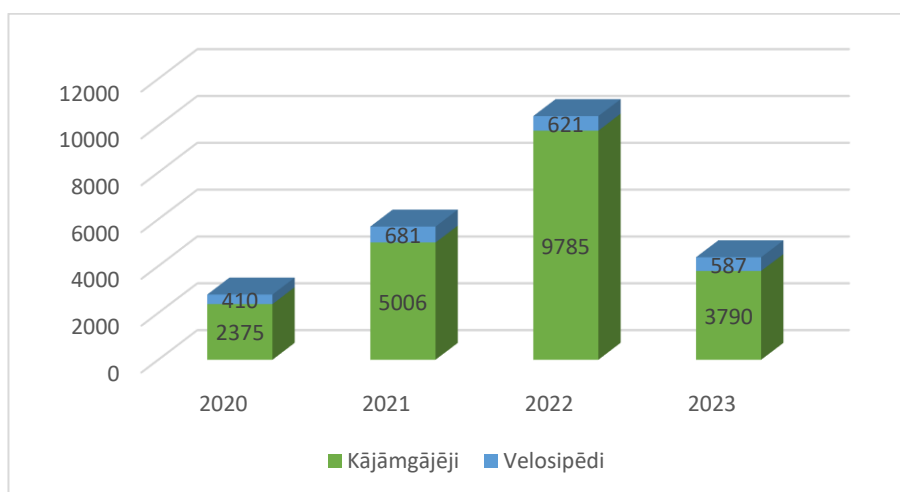
²⁴ AS "Pasažieru vilciens" sniegtā informācija

Marķētie velo maršruti Gulbenes novadā un to kopgarums

Velo maršruta Nr.	Nosaukums	garums
6	Tour de LatEst	Ap 70 km
164	Ap Stāmerienu un Kalnamuižu	23km
165	No Stāmerienas ar riteni uz Liteni	30km
166	Bānīša zemes līklocis	66km
11	Pa zaļo dzelzceļu uz Balviem jeb Vidzeme satiekas ar Latgali	36km
15	Melturi - Gulbene - Viļaka	65km

2023.gadā Gulbenē pie Gulbenes novada bibliotēkas uzstādīts viedais sols ar velo apkopes staciju, kas ļauj veikt nelielus remontdarbus savam velosipēdam, kā arī uzlādēt elektrovelosipēdu. Pie Gulbenes dzelzceļa stacijas izveidots elektrovelosipēdu uzlādes punkts.

Kā uzrāda uz "Zaļā ceļa" velomaršruta uzstādītais plūsmas skaitītājs, kas uzstādīts 2020.gadā, tad velomaršrutu izmanto gan velobraucēji, gan kājāmgājēji.

14.att. Kājāmgājēju un velosipēdu skaits "zaļo ceļu" maršrutā pie Litenes dzelzceļa tilta²⁵

Sabiedrības viedoklis par ceļu infrastruktūru

2023.gadā tika veikta iedzīvotāju aptauja par pašvaldības ceļu un ielu infrastruktūru Gulbenes novadā. Pēc aptaujas dalībnieku atbildēm nākas secināt, ka 77% iedzīvotāju "ļoti neapmierina" vai "drīzāk neapmierina" ceļu infrastruktūra pagastos, bet apkopojot nosauktos prioritāros ceļus, ko vajadzētu atjaunot, jāsecina, ka tie galvenokārt ir valsts nozīmes grants seguma ceļi. 48% aptaujas dalībniekiem "ļoti neapmierina" velosipēdu infrastruktūra ārpus pilsētas, 21% "drīzāk neapmierina". Savukārt, 66% aptaujas dalībnieki ir "drīzāk apmierināti" un "ļoti apmierināti" ar ielu infrastruktūru pilsētā, bet 64% "drīzāk apmierināti" un 15% "ļoti apmierināti" ar ielu apgaismojumu pilsētā.

²⁵ Uzstādītā plūsmas skaitītāja dati

Par sabiedrisko transportu 37% aptaujas dalībnieku nav viedokļa, bet 15% "ļoti neapmierina", 19% "drīzāk neapmierina", 28% "drīzāk apmierina". Iedzīvotāji uzskata, ka, lai uzlabotu sabiedriskā transporta kustību novadā un pilsētā: nepieciešams saskaņot sabiedriskā transporta maršrutu laikus, lai skolēni var laicīgi nokļūt uz skolu; nodrošināt autobusu pieejamību pēc plkst.18:00; rast biļešu iegādes iespēju e-vidē; nodrošināt biežāku vilcienu satiksmi.

Inženiertehniskā infrastruktūra

Ūdensaimniecība

Sākot ar 2017.gadu Gulbenes novada pagastu ūdensaimniecību apsaimniekošanu pakāpeniski pārņēmusi pašvaldības kapitālsabiedrība SIA "Gulbenes Energo Serviss" un kopš 2021.gada 25.janvāra, kad tika pievienots Gulbenes pilsētas ūdensapgādes pakalpojumu sniedzējs SIA "ALBA", ir atbildīga un uztur darba kārtībā visas Gulbenes pilsētas un novada ūdensapgādes sistēmas. Gulbenes pilsētas un novada ūdensaimniecības ražošanas objekti (atdzelžošanas stacijas, notekūdeņu attīrīšanas iekārtas, kanalizācijas sūkņu stacijas, artēziskie urbumi, ūdensapgādes sistēmas, kanalizācijas sistēmas) ir SIA "Gulbenes Energo Serviss" pārziņā.

Lai veicinātu dzīvojamo māju pieslēgšanu centralizētajai ūdensapgādes un/vai kanalizācijas sistēmai no 2020.gada oktobra Gulbenes novada pašvaldībā ir apstiprināti saistošie noteikumi, kas nosaka Gulbenes novada pašvaldības līdzfinansējuma apmēru un tā saņemšanas nosacījumus. Šī iespēja tiek izmantota, taču pilsētas un ciematu teritorijās vēl ir mājas, kas nav pieslēgtas centrālajām sistēmām. Joprojām ir ciemati, kuru teritorijā nav izbūvēta centrālā kanalizācija, tādēļ nav iespējams pieslēgties. Atjaunojot vai būvējot ielas Gulbenē, tiek atjaunoti esošie vai būvēti jauni ūdens, kanalizācijas un siltuma maģistrālie vadi.

Siltumapgāde un enerģijas patēriņš

Gulbenes novada 8 pagastu ciemos ir saglabājušās lielākas vai mazākas centrālās apkures sistēmas. Objektos, kas nav pievienoti centralizētai siltumapgādes sistēmai, siltumenerģijas ražošana tiek veikta centrāli ar apkures katliem vai lokāli ar malkas apkures krāsnīm un plītim.

No 2017. gada nogales, siltumenerģiju Lizuma ciemam nodrošina SIA "Eko NRG" koģenerācijas stacija. Centrālās apkures katlu māju Šķieneros apsaimnieko pašvaldības kapitālsabiedrība SIA "Gulbenes Energo Serviss". Pārējās ciemu centrālās apkures katlu mājas apsaimnieko pašvaldība. Siltumenerģiju ražo granulu vai šķeldas apkures katli, tikai atsevišķās vietās saglabājušies malkas apkures katli. No 2023. gada siltumapgādes pakalpojumu Gulbenes pilsētā sniedz SIA "Gren Gulbene".

Visas centralizētās siltumapgādes sistēmas aprīkotas ar siltumskaitītājiem. Kā arī centrālās apkures sistēmās ēkās, apkures katliem uzstādīti skaitītāji, lai novērtētu efektivitāti.

Izstrādāts Gulbenes novada Ilgtspējīgas enerģētikas un klimata rīcības plāns līdz 2030.gadam. Energoauditi un sertifikāti izstrādāti vairāk kā 40 Pašvaldības ēkām. Uzsākta energopārvaldības sistēmas izstrāde. Iegādāta monitoringa iekārta CO₂ līmeņa, telpas relatīvā gaisa mitruma un temperatūras noteikšanai. Tiek organizēti dažādi informatīvi pasākumi par energoefektivitātes jautājumiem, tajā skaitā daudzdzīvokļu ēku apsekošana un komunikācija ar iedzīvotājiem (konsultēšana). Tomēr tas nenotiek sistemātiski. Vairāk šādi pasākumi tiek organizēti projektu ietvaros.

No 2018. līdz 2023.gadam realizēta virkne energoefektivitātes projektu, gan siltinot pašvaldības ēkas, gan uzstādot mikroģenerācijas iekārtas, elektroenerģijas ražošanai no saules pašpatēriņam ēkās. (Realizētos projektus skatīt Gulbenes novada pašvaldības gada publiskajos pārskatos.)

Atkritumu apsaimniekošana

Saskaņā ar normatīvajiem aktiem, ikvienam Gulbenes novada teritorijā esošajam nekustamā īpašuma īpašniekam (valdītājam, nomniekam), fiziskai vai juridiskai personai ir pienākums iekļauties pašvaldības organizētajā atkritumu apsaimniekošanas sistēmā, noslēdzot līgumu par atkritumu savākšanu ar komersantu, kuru LR spēkā esošajos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā ir izvēlējusies un ar kuru ir noslēgusi līgumu pašvaldība. Atkritumu apsaimniekošanu Gulbenes novadā nodrošina SIA "LAUTUS VIDE". Atkritumu apsaimniekotājs piedāvā sadzīves atkritumu savākšanu un izvešanu iedzīvotājiem un uzņēmumiem, nodrošina atkritumu šķirošanas iespējas pie daudzdzīvokļu mājām un uzņēmumiem.

2023. gada 28. decembrī ir pieņemts „Vidzemes reģionālais atkritumu apsaimniekošanas plāns 2023. - 2027. gadam”.

Sabiedrības vērtējums par ūdensapgādes un kanalizācijas nodrošinājumu

2023.gadā tika veikta iedzīvotāju aptauja par ūdenssaimniecības un centrālapkures pakalpojumiem Gulbenes novadā. Pēc aptaujas datiem, tiek secināts, ka 4% aptaujāto iedzīvotāju ir ļoti apmierināti ar centralizētajiem ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumiem, 41% - drīzāk apmierināti, 20% - drīzāk neapmierināti, 4% ļoti neapmierināti, bet 31% - nav viedokļa šajā jautājumā. Savukārt jautājumā par centralizētajiem siltumapgādes jautājumiem viedokļa nav 50% aptaujāto, kas liecina, ka aptaujas dalībnieki vistīcāmāk dzīvo ārpus pilsētas un ciematu centriem un šis pakalpojums viņiem nav pieejams. 37% ir ļoti apmierināti vai drīzāk apmierināti ar centralizētajiem siltumapgādes pakalpojumiem, bet ļoti neapmierināti un drīzāk neapmierināti ir 13% aptaujas dalībnieku.

Pielāgošanās klimata pārmaiņām

Klimata pārmaiņas ir nopietns drauds, un to sekas ietekmē daudzus dažādus dzīves aspektus. Pēc lielām dabas katastrofām (plūdi, sausums, karstuma viļņi, ugunsgrēki, vētras u.c.) seko milzīgas ekonomiskās sekas, kā arī ietekme uz iedzīvotājiem, kas rada sociālo krīzi.

2023. gadā vidējā gaisa temperatūra Gulbenes novadā bija +7,1 °C, šim gadam esot 0,9 °C siltākam par 1991.-2020. gada normu (+6,2 °C). Gulbenes novadā gada nokrišņu daudzums klimatiskās standarta normas periodā ir vidēji 668 mm. Mēnešu griezumā visvairāk nokrišņu ir jūnijā (77,8 mm), bet vismazāk - aprīlī, kad kopējais nokrišņu daudzums sasniedz vidēji 36,1 mm. Salīdzinot klimatisko standarta normu (1991.-2020. gads) ar klimatiskās references periodu (1961.-1990. gads), gada vidējā gaisa temperatūra Gulbenes novadā paaugstinājusies par 1,3 °C, bet nokrišņu daudzums palielinājies par 37,4 mm.²⁶

Nākotnes prognozes liecina, ka gada vidējā gaisa temperatūra Gulbenes novadā turpinās paaugstināties. Gadsimta beigās (2071.-2100. gads), atbilstoši vidēju klimata pārmaiņu scenārijam, gada vidējā gaisa temperatūra sasniegs +8,6 °C, tas ir, būs par 2,4 °C augstāka nekā

²⁶ https://klimats.meteo.lv/klimats_latvija/pasvaldibu_apskati/novads/gulbenes_novads/ (22.08.2024)

1991.-2020. gadu periodā. Savukārt nozīmīgu klimata pārmaiņu scenārija gadījumā gada vidējā gaisa temperatūra sasniegs +10,7 °C, tas ir, būs par 4,5 °C augstāka nekā mūsdienās.

Būtiski saruks sala dienu skaits - no vidēji 141 sala dienas 1991.-2020. gadu periodā līdz 100 dienām pie vidējām klimata pārmaiņām un līdz vidēji 70 dienām pie nozīmīgām klimata pārmaiņām 2071.-2100. gadu periodā. Vasaras dienu skaits pieaugs - no vidēji 24 vasaras dienām 1991.-2020. gadu periodā līdz 46 dienām pie vidējām klimata pārmaiņām un līdz vidēji 67 dienām pie nozīmīgām klimata pārmaiņām 2071.-2100. gadu periodā.

Tiek prognozēts, ka gada nokrišņu summa paaugstināsies, gadsimta beigās sasniedzot 703,9 mm (pieaugums par 35,9 mm) vai pat 720 mm (pieaugums par 52 mm), attiecīgi vidēju vai nozīmīgu klimata pārmaiņu gadījumā. Tāpat pieaugs dienu skaits ar stipriem un ļoti stipriem nokrišņiem. Ja vidējais sniega segas biezums klimatiskās normas periodā (1991.-2020.) ir 4,3 cm, tad līdz gadsimta beigām tas saruks līdz 4 cm vidēju klimata pārmaiņu gadījumā vai 2,2 cm nozīmīgu klimata pārmaiņu gadījumā.²⁷

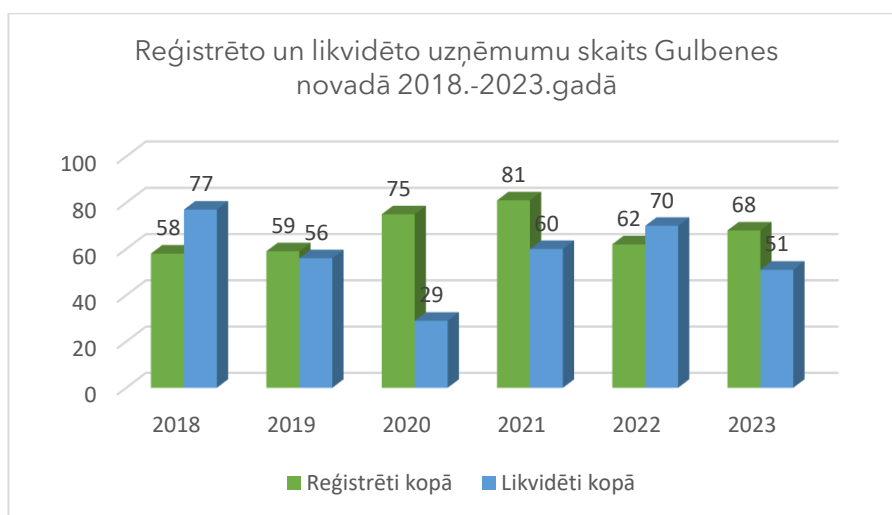
Gulbenes pilsētā ievērojama loma klimata pārmaiņu pielāgošanās iespējām ir Dzirnauvu dīķim, sniedzot vairākas ekoloģiskas, sociālas un ekonomiskas priekšrocības. Dzirnauvu dīķis var kalpot kā dabīgs ūdens rezervuārs, kas uzkrāj lieko ūdeni un samazina plūdu risku pilsētā un tās apkārtnē. Dīķis var palīdzēt regulēt ūdens plūsmu, aizsargājot apdzīvotas vietas. Tāpat tas var kalpot kā vietējo ūdens resursu krātuve sausuma periodos, nodrošinot nepieciešamo ūdens apgādi gan iedzīvotājiem, gan lauksaimniecībai. Turklāt dīķis var veicināt ūdens kvalitātes uzlabošanu, filtrējot piesārņojumu un sedimentus pirms tie nonāk citos ūdens objektos. Valsts nozīmes ūdensnoteka Krustalīce pavasaru palu laikā nespēj novadīt visu ūdens daudzumu, kas vairāku gadu garumā ir radījusi pilsētvidei plūdu risku draudus. Pašvaldības attīstības plānošanas dokumentos upes posms pirms ieplūdes Dzirnauvu dīķī ir atzīmēts, kā plūdu risku zona ar 10% varbūtību. Pašvaldība veikusi vairākus pētījumus un attīstības scenāriju izstrādi kur minēts, ka ir nepieciešams veikt Krustalīces un Dzirnauvu dīķa sanācijas un atveseļošanas darbus, un lai to sasniegtu, nepieciešams revitalizēt Dzirnauvu dīķa un Krustalīces upes teritorijas, radot pievilcīgu, iedzīvotājiem draudzīgu rekreācijas vidi, kas ir pielāgota klimatu pārmaiņu riskiem.

Gulbenes novada pašvaldība 2025. gadā plāno pārskatīt Ilgtspējīga enerģijas un klimata rīcības plāna energoefektivitātes mērķus un pamatojumus klimata pārmaiņu pielāgošanās rīcībām, lai aktualizētu plānu un sasniedzamos rādītājus.

Uzņēmējdarbības vide un pašvaldības atbalsts

Kā rāda Lursoft statistika par Uzņēmumu reģistrā apkopoto informāciju laika posmā no 2018.gada janvāra līdz 2023.gada decembrim, tad Gulbenes novadā vairāk reģistrē uzņēmumus nekā likvidē, kas pierāda, ka Gulbenes novads ir pievilcīgs uzņēmējdarbībai - pieejami resursi lauksaimniecībai, mežsaimniecībai, tūrismam un dažādiem pakalpojumiem.

²⁷ https://klimats.meteo.lv/klimats_latvija/pasvaldibu_apskati/novads/gulbenes_novads/ (22.08.2024)

15.att. Gulbenes novadā reģistrēto un likvidēto uzņēmumu dinamika pa gadiem²⁸

Apskatot novada aktīvo uzņēmumu skaitu sadalījumā pa darbības veidiem²⁹, secināms, ka ievērojamā pārsvarā ir jauktās lauksaimniecības (augkopība un lopkopība) uzņēmumu (NICE kods 01.50), tad seko mežizstrādes uzņēmumi (NICE kods 02.20), kravu pārvadājumi pa autoceļiem (NICE kods 49.41), graudaugu (izņemot rīsu), pākšaugu un eļļas augu sēklu audzēšana (NICE kods 01.11) un pārējā mazumtirdzniecība nespecializētajos veikalos (NICE kods 47.19). Taču apskatot uzņēmumus ar lielāko gada apgrozījumu sadalījumā pa darbības veidiem, 2023.gadā lielākais apgrozījums ir bijis mežizstrādes uzņēmumiem (NICE kods 02.20), kam seko kravu pārvadājumi pa autoceļiem (NICE kods 49.41) un graudaugu (izņemot rīsu), pākšaugu un eļļas augu sēklu audzēšana (NICE kods 01.11).

Gulbenes novada uzņēmumi ar lielāko gada apgrozījumu 2022.gadā pēc Lursoft datiem³⁰

Nr.p.k.	Uzņēmums	NACE	Darbības veids (pēc NACE)	Apgrozījums, EUR
1	AVOTI, SIA	31.09	Citu mēbeļu ražošana	75,638,423.00
2	WOOD AB, SIA	46.73	Kokmateriālu, būvmateriālu un sanitārtehnikas ierīču vairumtirdzniecība	22,340,711.00
3	RAIRU, Sabiedrība ar ierobežotu atbildību	2.2	Mežizstrāde	20,462,503.00
4	Grantiņi Mežs, SIA	2.1	Mežkopība un citas mežsaimniecības darbības	17,052,830.00
5	Zaļais zelts, SIA	46.9	Nespecializētā vairumtirdzniecība	12,521,818.00
6	GRANTIŅI 1, SIA	2.2	Mežizstrāde	12,320,949.00
7	DIMDIŅI, Sabiedrība ar ierobežotu atbildību	10.39	Cita veida augļu un dārzeņu pārstrāde un konservēšana	8,465,411.00

²⁸ <https://statistika.lursoft.lv/lv/statistika/rajoni-un-novadi/uznemumu-skaita-dinamika/novads/gulbenes-novads/> (skatīts 8.05.2024)

²⁹ <https://statistika.lursoft.lv/lv/statistika/rajoni-un-novadi/aktivo-uznemumu-skaita/novads/gulbenes-novads/> (skatīts 8.05.2024)

³⁰ <https://statistika.lursoft.lv/lv/statistika/gada-parskati/ar-lielako-gada-apgrozijumu/novads/gulbenes-novads/2022/> (skatīts 17.05.2024)

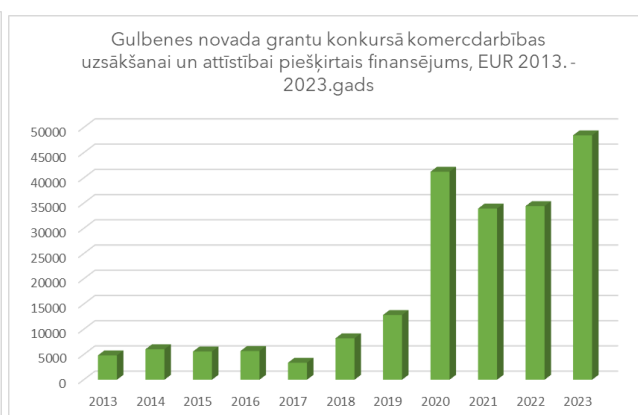
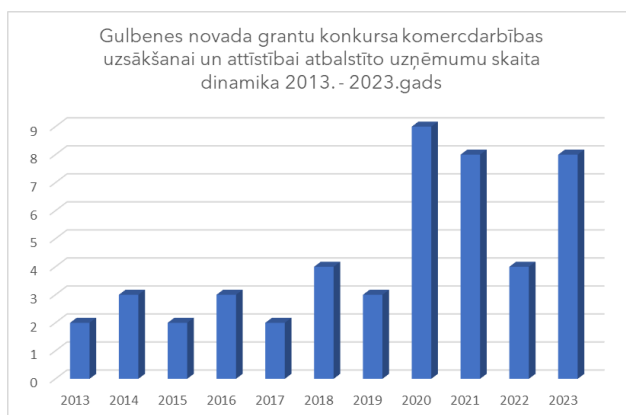
8	Baltais ceļš, Lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvā sabiedrība	46.33	Piena, piena produktu, olu un pārtikas tauku un eļļu vairumtirdzniecība	7,960,403.00
9	RCI GULBENE, Sabiedrība ar ierobežotu atbildību	41.2	Dzīvojamo un nedzīvojamo ēku būvniecība	7,875,507.00
10	SVAGNI, SIA	46.73	Kokmateriālu, būvmateriālu un sanitārtehnikas ierīču vairumtirdzniecība	7,578,917.00

Kopumā Gulbenes novads piedāvā daudzveidīgas iespējas uzņēmējiem dažādās nozarēs, bet ir svarīgi ņemt vērā arī novada specifiskos izaicinājumus un konkurences apstākļus. Gulbenes novada uzņēmējdarbības vidē ir arī tādi izaicinājumi, ko nevar ietekmēt. Tas ir Gulbenes novada novietojums Latvijas un pasaules kartē – attālums līdz galvaspilsētai un Eiropas Savienības ārējai robežai.

Nākotnes kopīgais izaicinājums ir darbaspēks. Cilvēkresursi kā tādi un tā kvalifikācija. Attīstības programmas izstrādes darba grupas dalībnieki, uzņēmēji dalās pieredzē³¹, ka mūsdienu jaunos cilvēkus ir sabojājusi pabalstu sistēma. Cilvēki vairs nevēlas strādāt, jo viņiem ir iespēja saņemt dažādus pabalstus un atbalstus arī nestrādājot. Kopumā šī problēma jāsāk risināt jau tagad.

Gulbenes novada pašvaldība kopš 2013.gada organizē grantu konkursu komercdarbības uzsākšanai un attīstībai. 10 gadu laikā pašvaldības atbalsts piešķirts 46 jauniem uzņēmējiem savas idejas īstenošanai un projekta realizācijai, piešķirot 204666.90 eiro.

Gulbenes novada grantu konkursa komercdarbības uzsākšanai un attīstībai atbalstīto uzņēmumu un piešķirtā finansējuma dinamika no 2013. līdz 2023.gadam³²

Sabiedrības viedoklis par Gulbenes novada pašvaldības atbalstu uzņēmējdarbībai

2023.gadā tika veikta iedzīvotāju aptauja³³, kuras respondenti novērtēja uzņēmējdarbības vidi. 44% no aptaujas dalībniekiem atbild, ka viņiem "ļoti apmierina" vai "drīzāk apmierina" uzņēmējdarbības vide Gulbenes novadā, savukārt 34% "ļoti neapmierina" vai "drīzāk neapmierina". Pārējiem nav viedokļa.

³¹ 2024.gada 22.februāris EKONOMIKAS UN LABKLĀJĪBAS ATTĪSTĪBAS DARBA GRUPAS SĒDES PROTOKOLS Nr.GND/2.37/24/2

³² Gulbenes novada Centrālās pārvaldes Attīstības un iepirkumu nodaļa

³³ <https://www.gulbene.lv/lv/jaunums/gulbenes-novada-iedzivotaju-aptauja-par-2022gadu-apkopojums>

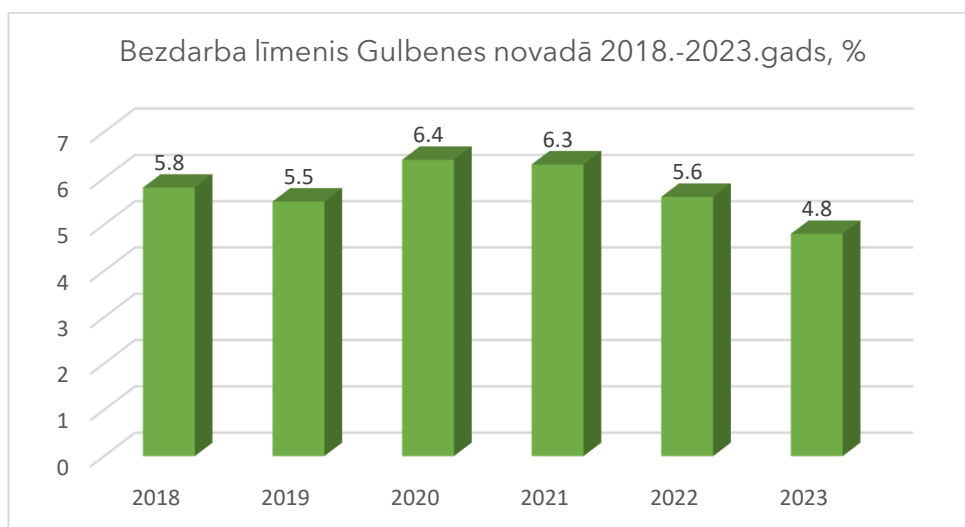
Vērtējot Gulbenes novada pašvaldības atbalstu uzņēmējdarbības uzsākšanai, 32,5% "ļoti apmierina" vai "drīzāk apmierina", 22% "drīzāk neapmierina", 9,5% "ļoti neapmierina", bet 36% nav viedokļa šajā jautājumā.

Vērtējot Gulbenes novada pašvaldības atbalstu uzņēmējdarbības attīstībai, 26,5% respondentu "ļoti apmierina" vai "drīzāk apmierina" pašvaldības atbalsts, 41,6% - "ļoti neapmierina" vai "drīzāk neapmierina", bet 31,9% nav viedokļa.

Aptaujas dalībnieki uzskata, ka, lai sekmētu Gulbenes novada attīstību, atbalstot uzņēmējdarbību visvairāk nepieciešams attīstīt transporta infrastruktūru (uzlabot ceļu stāvokli) un atbalstīt jaunos uzņēmējus grantu konkursa veidā.

Nodarbinātība un bezdarbs

Salīdzinot reģistrēto bezdarbnieku skaitu ar iedzīvotāju skaitu darbības vecumā Gulbenes novadā, redzam, ka bezdarbnieku skaits samazinās. 2023.gada 31.decembrī Gulbenes novadā reģistrētai bezdarbs bija 4.8%. 2020. un 2021.gadā procentuāli ir bijis lielāks bezdarba līmenis, bet tas skaidrojams ar Covid - 19 pandēmijas laiku un tās radītajām sekām. 2023.gada nogalē reģistrētā bezdarba līmenis sasniedzis zemāko rādītāju kopš Gulbenes novada izveides.

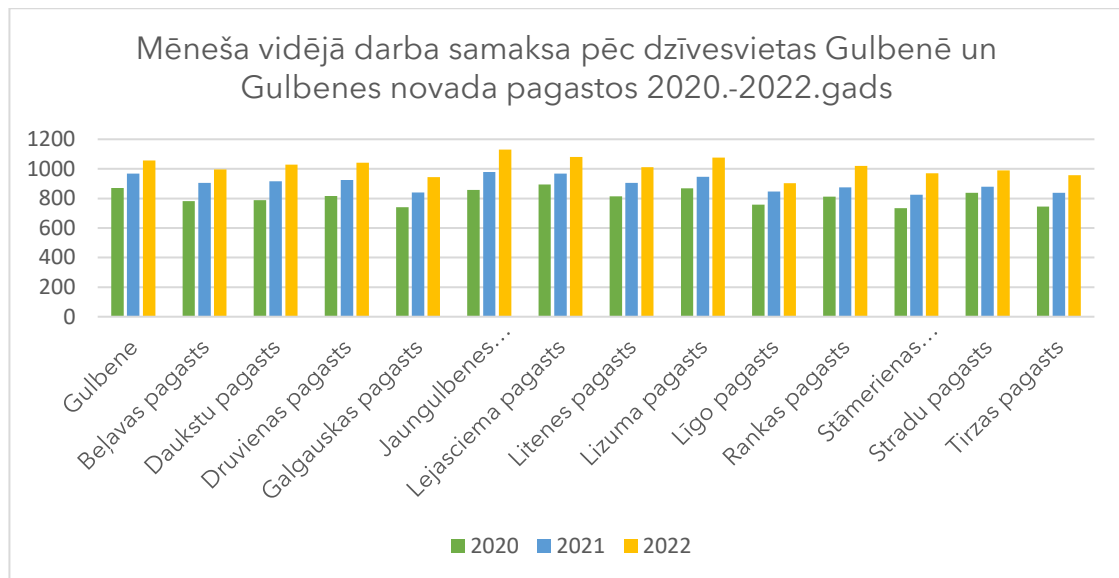
16.att. Bezdarba līmenis Gulbenes novadā 2018.-2023.gads, %³⁴

2023.gadā Gulbenes novadā bija 12098 iedzīvotāji darbības vecumā (15 - 64 gadi), kas ir 63.85% no kopīgā iedzīvotāju skaita.

2022.gadā mēneša darba samaksa pēc deklarētās dzīvesvietas Gulbenes novadā bija ap EUR 1035,00.³⁵

³⁴ Nodarbinātības valsts aģentūras dati no www.nva.gov.lv

³⁵ https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START__EMP__DS__DSV/RIG110/table/tableViewLayout1/

17.att. Gulbenē un Gulbenes novadā dzīvojošo vidējā mēneša darba samaksa pilsētas un pagastu dalījumā no 2020. līdz 2022.gadam³⁶

Kā parāda 17. attēls, lielāko vidējo darba samaksu mēnesī saņem Jaungulbenes pagastā deklarējie Gulbenes novada iedzīvotāji (2022.gadā EUR 1131,00).

Tūrisms un rekreācija

Ar mērķi veicināt tūrisma nozares attīstību un kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanu Gulbenes novadā uz Gulbenes novada domes saistošo noteikumu Nr. 8 (2023. gada 25. maijā (prot. Nr. 8, 76. p.) Gulbenes novada pašvaldības aģentūras "Gulbenes tūrisma un kultūrvēsturiskā mantojuma centrs" nolikums) pamata darbojas Gulbenes novada pašvaldības aģentūra "Gulbenes tūrisma un kultūrvēsturiskā mantojuma centrs". Aģentūras darbības teritorija ir viss Gulbenes novads. Aģentūras juridiskā adrese un tūrisma informācijas pakalpojumu sniegšanas vieta ir Gulbenē, Dzelzceļa ielā 8, kas ir arī Izglītojošais un interaktīvais centrs "Dzelzceļš un Tvaiks", kā arī dzelzceļa stacija. Aģentūras struktūrvienība "Stāmerienas pils" Stāmerienas pagasta Vecstāmerienā apsaimnieko un sniedz pakalpojumus valsts nozīmes kultūrvēsturiskā mantojuma objektā "Stāmerienas pils". Aģentūra savas kompetences ietvaros un saskaņā ar normatīvajiem aktiem sniedz maksas pakalpojumus. Aģentūras sniegtos maksas pakalpojumus un to cenrādi apstiprina Dome ar saistošajiem noteikumiem.

Gulbenes novada tūrisma informācijas centru, kas atrodas Gulbenes dzelzceļa stacijā (Dzelzceļa ielā 8), 2023.gadā apmeklēja 6 953 tūristu (+32% salīdzinot ar 2022.gadu), no kuriem 10% bija ārvalstu tūristi. TOP 5 valstis, no kurām ienākošais tūrisms ir bijis visvairāk, ir Igaunija, Lietuva, Vācija, Anglija un Somija.

Aģentūra organizē ekskursijas ar elektrovilcieniņu Gulbenes pilsētas teritorijā no maija līdz oktobrim, sadarbībā ar "Pasažieru vilcienu", regulāras ekskursijas Gulbenes novada iepazīšanai, tematiskas ekskursijas, pārgājienus, laivu braucienus un citas aktivitātes.

2023.gadā, pēc Aģentūrai sniegtajiem datiem, apmeklētākie tūrisma objekti ir bijuši SIA "Gulbenes - Alūksnes bānītis", Stāmerienas pils, Gulbenes novada vēstures un mākslas muzejs,

³⁶ https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START_EMP_DS_DSV/RIG110/table/tableViewLayout1/

Rankas muiža, Pudeļu dārzs, IIC "Dzelzceļš un Tvaiks", Druvienas Latviskās dzīvesziņas centrs, Lejasciema kultūrvēsturiskā mantojuma un tradīciju centrs.

Stāmerienas pils ir viens no Gulbenes novada vispopulārākajiem un atpazīstamākajiem objektiem, tādēļ tā ir kā "enkurobjekts" jeb magnēts tūristu piesaistei ne tikai Stāmerienai, bet visam novadam. Pils ir pašvaldības īpašums. 2019.gada nogalē tika pabeigta pils fasādes un jumta restaurācija, un pils atvērta apmeklētājiem. Taču pilnvērtīgai tās darbībai nepieciešama iekštelpu atjaunošana, sakārtojot ēkas būvkonstrukcijas un siltumapgādes sistēmu. Izstrādāts iekštelpu atjaunošanas būvprojekts.

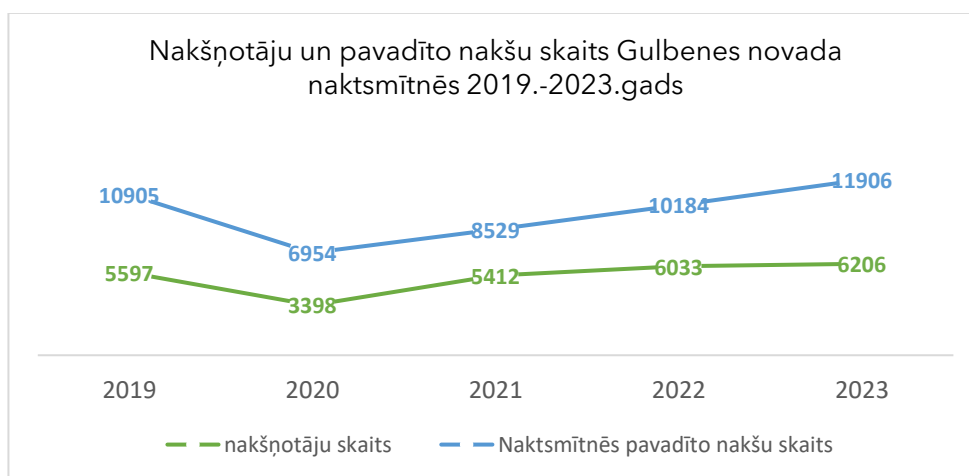
Lai sekotu līdzī tūristu plūsmai, dažādu projektu ietvaros populārākajās tūrisma vietās ir uzstādīti apmeklētāju skaitītāji. Tas ļauj mērķtiecīgāk plānot nepieciešamo infrastruktūras un marketinga pasākumus.

Statistikas dati no āra apmeklētāju skaitītājiem Gulbenes novadā³⁷:

Skaitītāja atrašanās vieta	2022	2023	Izmaiņas % (bāzes: gads 2022.gads)
Vecgulbenes muižas parks pie Sarkanās pils	23 548	20 477	-13%
Spārītes parks	37 090	43 537	+17%
Stāmerienas pils	31 728	26 671	-16%
Zaļais dzelzceļš pie dzelzceļa tilta pār Pededzi	10 406	4 377	-58%
Litenes muižas parks	*	2 135	-

* Uzstādīts 2023.gadā; - Nav datu

Statistika par Gulbenes novada naktsmītnēs apkalpoto personu un nakšu skaitu oficiālajā Latvijas statistikas vietnē ir nepilnīga. Statistikai datus nodot tikai vidēji 13 naktsmītnes mēnesī. Taču tas ļauj nojaust tendences, kāds ir tūristu skaits novadā. Gan nakšņotāju, gan naktsmītnēs pavadīto nakšu skaits palielinās. Pēc oficiālās statistikas, naktsmītnu noslogojums Gulbenes novadā 2023.gadā bija 9.18% (2022.gadā 7,82%) – maksimālā novada naktsmītnu kapacitāte nav sasniegta. Statistikas dati liecina, ka 2023.gadā vidēji viens viesis Gulbenes novada naktsmītnēs pavadīja 1,92 nakts.

28.att. Nakšņotāju un pavadīto nakšu skaits³⁸

³⁷ <https://www.visitgulbene.lv/lv/jaunumi/turisms-skaitlos-gulbenes-novada-2023gada>

³⁸ Oficiālās statistikas portāls www.stat.gov.lv

Skatot Gulbenes novada oficiālo tūrisma vietni visitgulbene.lv, uz 2024.gada 20.maiju Gulbenes novadā ir 7 atpūts kompleksi, 1 viesnīca, 8 viesu nami, 10 lauku mājas, 5 atpūtas namiņi, 9 apartamenti, 1 hostelis kur nakšņot. Pēdējos gados ievērojami pieaug piedāvāto apartamentu un atpūtas namiņu skaits, kas paredzēti vienas ģimenes atpūtai. Lielajiem atpūtas kompleksiem, viesnīcām pieprasījums samazinās, jo pēc Covid-19 pandēmijas mainījušies ceļotāju paradumi – ceļo mazākās grupās. Tāpat atpūtas kompleksos mazāks pieprasījums pēc lielām konferenču, semināru zālēm, jo šādi pasākumi aizvien vairāk notiek tiešsaistēs vai hibrīdveida. Lai spētu nodrošināt šāda veida pasākumu reģionā, jābūt nodrošinātam kvalitatīvam interneta pārklājuma līmenim un tehnoloģijām.

Sabiedrības viedoklis par Gulbenes novada tūrisma infrastruktūru

Aptaujājot iedzīvotājus 2023.gadā novērtēt Gulbenes novada tūrisma infrastruktūru, 59,6% aptaujāto atbild, ka tūrisma infrastruktūra "ļoti apmierina" vai "drīzāk apmierina", savukārt 33,4% "ļoti neapmierina" vai "drīzāk neapmierina". Tikai 7% nav viedokļa šajā jautājumā.

Uzdodot jautājumu, kas viņuprāt svarīgāk – uzlabot esošos tūrisma objektus vai ieguldīt jaunu tūrisma objektu / infrastruktūras attīstībā, domas dalījās. Viedokļi:

- Uzlabot esošos, bet piedāvājuma daudzveidībai rast iespēju jaunu tūrisma objektu attīstībā;
- Esošos tūrisma objektos, tos veidojot ar plašāku piedāvāto pakalpojumu klāstu, tādā veidā tos padarot saturīgākus;
- Jaunus tūrisma objektus, tādējādi veidojot jaunas darba vietas un piesaistot atkārtotu tūristu vēlmi atbraukt;
- Jaunus objektus, to izveidē piesaistot vietējos uzņēmējus.

Kultūra

Kultūras nozare ir nozīmīgs Gulbenes novada attīstības resurss. Potenciāls attīstīties ir ik vienai novada kultūras iestādei. Kultūras iestāžu tīklu veido kultūras un tautas nami, muzeji, kultūrvietas, bibliotēkas un kultūrizglītības iestādes. Kultūras iestādēm ir būtiska loma iedzīvotāju dzīves kvalitātes uzlabošanā, lokālās kultūrvides veidošanā. Kultūras iestāžu radītais piedāvājums ir cieši saistīts arī ar kultūras tūrisma attīstību. Tas kalpo kā tūrisma galamērķis, sniedzot iespēju gūt papildu ienākumus pakalpojumu sniedzējiem (transporta, ēdināšana, naktsmītnes u.c.).

Novada kultūras centrs, kultūras un tautas nami

Lai nodrošinātu kvalitatīvu un pilnvērtīgu kultūras piedāvājumu Gulbenes novadā, svarīgs priekšnoteikums ir pasākumu organizēšanai atbilstoši aprīkotas kultūras iestādes. No 2023.gada 1.augusta Gulbenes novada kultūras centrs ir visa novada kultūras darba koordinators un metodiskais centrs. Gulbenes novadā uz 21.02.2024 darbojās viens Gulbenes novada kultūras centrs, kura sastāvā ir 3 tautas nami, 8 kultūras nami un viens kultūras un sporta centrs. Iestāžu tīklojums ir vienmērīgs, tas dod iedzīvotājiem iespēju apmeklēt kultūras pasākumus un līdzdarboties amatiermākslā, interešu pulciņos, veselīga dzīvesveida popularizējošās, uz atsevišķām mērķgrupām vērstas aktivitātes pēc iespējas tuvāk dzīvesvietai.

2023. gadā notikušas 932 kultūras norises, kurus kopā apmeklējuši apmēram 79 tūkstoši apmeklētāji. Lielākoties tiek rīkoti koncerti, izstādes, izklaides pasākumi, teātru izrādes un valsts/tradicionālie svētki. Jauna tendence ir digitālo pasākumu forma. 2023. gadā lielākā daļa pasākumu notikuši bez maksas. Salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem norišu skaits ir palielinājies. Apmeklētāju skaits ir krities.

Periodā no 2018. līdz 2024.gadam daļēji atjaunota kultūras iestāžu materiāli tehniskā bāze un infrastruktūra 13 tautas un kultūras namos. Piemēram, 1) Lizuma kultūras namam nomainīti ēkas logi, veikts kosmētiskais remonts garderobei, iegādāti 20 krēsli un iegādāta skaņas aparatūra. 2) Līgo kultūras namam realizēts energoefektivitātes projekts, nomainīts grīdas segums mazajā zālē un uzstādīts granulu apkures katls. 3) Kalnienas tautas namam pārmūrētas divas krāsnis, zālē nomainīts grīdas segums.

Atbilstoši 2018.-2024.gada programmai strādāts pie oriģinālpasākumu radīšanas. Šajā periodā oriģinālie radītie pasākumi: Festivāls "Divi Jūliji" (2018.,2019.,2020., 2021.,2022., 2023.gads); izrāde-piedzīvojums Stāmerienas pilī - L.Gundars "Maskarāde pilī"; multimedialā ekspozīcija "Stāmerienas pils stāsts. Volfu dzimtas dzīves romantika", kas redzama uz Stāmerienas pils ziemeļu fasādes diennakts tumšajā laikā; KlausāmTakas novada teritorijā.

Amatiermāksla

2023. gadā novadā ir 101 amatiermākslas kolektīvi, no tiem 99 kolektīvus finansē pašvaldība. 2022./2023. gadā kolektīvi piedalījušies 766 pasākumos. Novadā darbojas: 10 folkloras kopas, 2 interešu klubi, 13 lietišķās mākslas un rokdarbu kopas, 2 orķestri, 15 amatierteātri, 24 vokālie ansambļi, 5 kori, 8 mūsdienu deju grupas, 22 tautas deju kolektīvi.

Kolektīvu skaits katrā kultūras/tautas namā bija stabils. Lielākais amatiermākslas kolektīvu skaits nemainīgi bija Gulbenes novada kultūras centrā, Lizuma kultūras namā un Lejasciema kultūras namā. Analizējot amatiermākslas kolektīvu žanrisko sadalījumu, visvairāk ir tautisko deju kolektīvu un vokālo ansambļu. Lai atbalstītu kolektīvu darbību mainīgajos apstākļos, pašvaldība nodrošināja regulāru finansējumu kolektīvu vadītājiem.

Profesionālā māksla

2023. gadā īstenoti līdz 45 profesionālās mākslas pasākumi (Kultūras centrs, pagastu kultūras, tautas nami, Stāmerienas pils) koncerti, izstādes, teātru izrādes. Uzsākta Gulbenes novada pašvaldības sadarbība ar Latvijas Kultūras akadēmiju, organizējot un nodrošinot gan akadēmijas studentu un pasniedzēju radošās rezidences, gan novada kultūras darbinieku tālākizglītību.

Gulbenē (ar programmu realizēšanas vietām novada teritorijā) darbojas divas kultūras profesionālās ievirzes skolas - Gulbenes mākslas skola un Gulbenes mūzikas skola.

Gulbenes Mākslas skola īsteno profesionālās ievirzes programmu "Vizuāli plastiskā māksla" Gulbenē, Rankā, Lizumā, Lejasciemā un Jaungulbenē un interešu izglītības programmu "Vizuālā māksla" Tirzā.

Gulbenes mūzikas skolā var apgūt taustiņ instrumentu, sitam instrumentu, stīgu instrumentu un pūšam instrumentu izglītības programmas.

Muzeji

Gulbenes novadā 2023. gadā darbojās divi akreditēti publiskie pašvaldības muzeji: Gulbenes novada vēstures un mākslas muzejs un Druvienas vecā skola - muzejs.

2022. gadā Gulbenes novada vēstures un mākslas muzejs saņēmis kārtējo akreditācijas apliecību valsts atzīta muzeja darbībai un tā darbu reglamentē Gulbenes novada domes 2017. gada 25. maijā apstiprināts Muzeja nolikums (2022. gada 28. jūlija grozījumi Muzeja nolikumā). Izstrādāta darbības un attīstības stratēģija 2022.-2027.gadam. Muzejam (Pils iela 3) ir teritoriālā struktūrvienība "Klēts", Klēts iela 4; krājuma un ekspozīciju telpas "Stāmerienas pils", Vecstāmerienā; radošo aktivitāšu zāles Sarkanajā pilī, Parka ielā 10. Uzsākts muzeja ēkas energoefektivitātes projekts, izstrādāts būvprojekts Sarkanās pils iekštelpu pārbūvei, restaurācijai un atjaunošanai ar teritorijas labiekārtošanu muzeja un citu pašvaldības iestāžu darbības nodrošināšanai.

2021.gadā kārtējo akreditācijas apliecību valsts atzīta muzeja darbībai saņēma Druvienas vecā skola - muzejs. Šī muzeja misija ir: saglabāt Druvienas Veco skolu kā unikālu 19. un 20. gadsimtu mijas kultūrvēsturisko pieminekli; apzināt un nest tālāk izcilo novadnieku devumu latviešu tautas kultūrā, mākslā, rakstniecībā, īpaši izceļot Jāni Poruku; iepazīstinot ar muzeju, apmeklētājos radīt cieņu un izpratni par druvēniešu darbu un sadzīves tradīcijām; panākt, lai ikviens Druvienas Vecās skolas - muzeja apmeklētājs aizbrauktu no Druvienas stiprāks un dvēselē bagātāks, sajutis Druvienas kultūrvēstures un Latvijas lauku ainavas dziedinošo spēku.

Kultūrvēsturiskā mantojuma centri, vēstures liecību krātuves un ekspozīcijas

Novadā darbojas Lejasciema kultūrvēsturiskā mantojuma un tradīciju centrs, Rankas pagasta kultūrvēsturiskā mantojuma centrs, Druvienas latviskās dzīves ziņas centrs, Tirzas pagasta novadpētniecības krātuve, ekspozīcija kordiriģentiem brāļiem Kokariem - vietas, kas glabā un uztur lokālās tradīcijas un nemateriālo kultūras mantojumu.

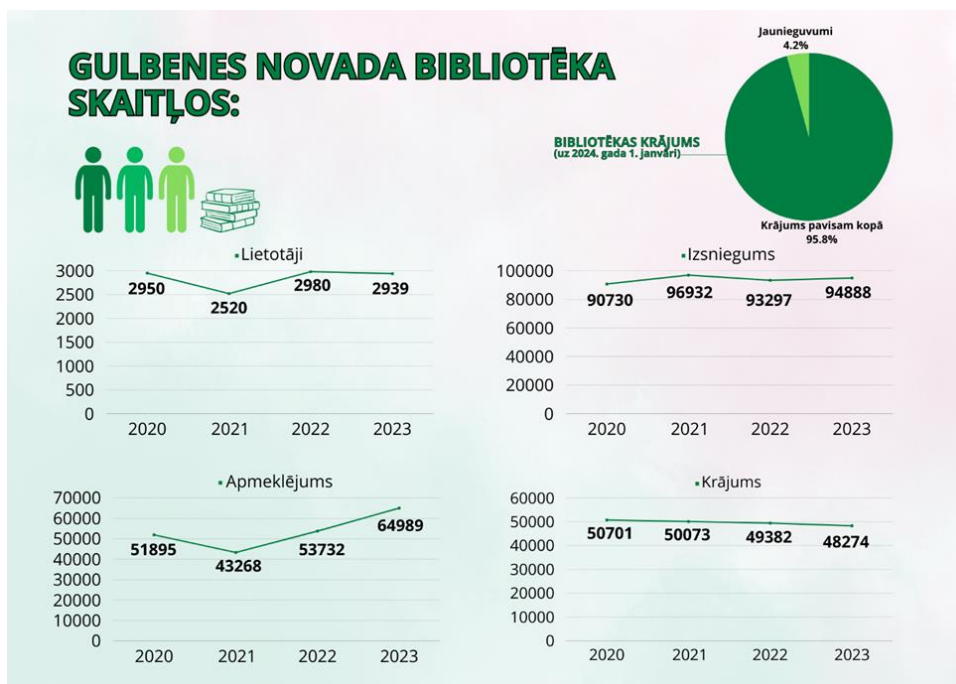
Bibliotēkas

Gulbenes novadā darbojas 28 bibliotēkas, no kurām 17 ir pagastu bibliotēkas, 8 izglītības iestāžu bibliotēkas un Gulbenes novada bibliotēka, kas veic novada un reģiona galvenās bibliotēkas funkcijas.³⁹

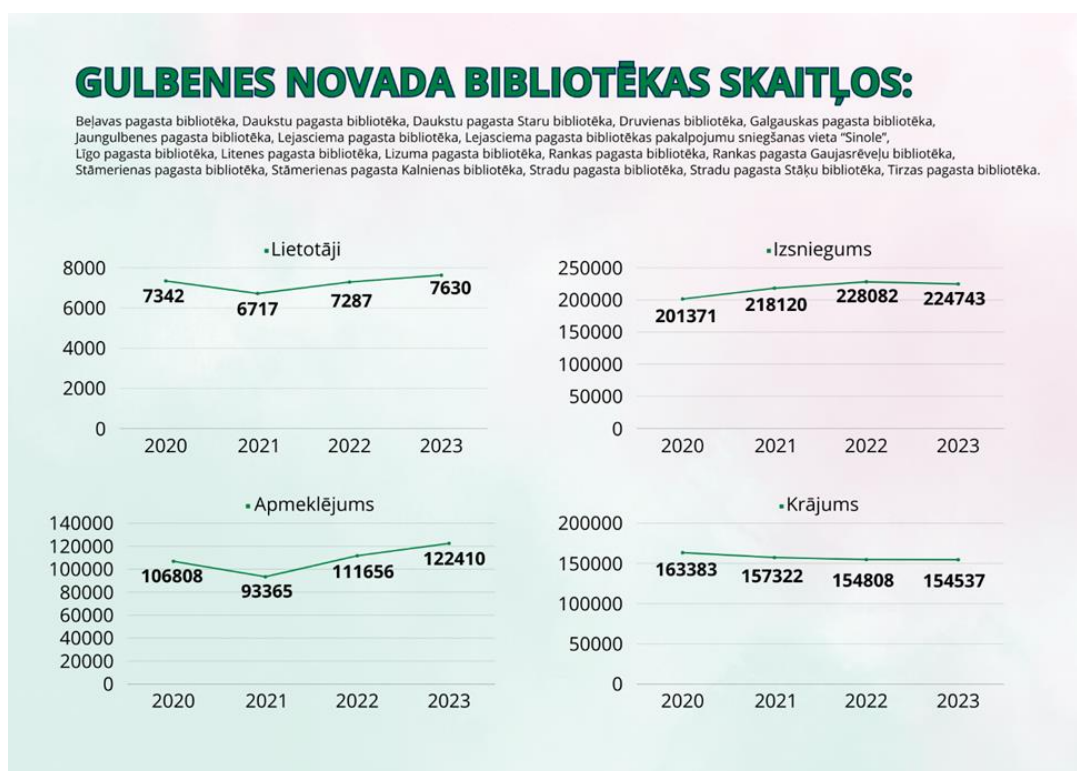
Kopš 2007.gada rudens Gulbenes novada bibliotēkā izvietots Reģionālais mācību centrs (Alūksnes, Gulbenes Madonas, Varakļānu, Balvu novadu), kas nodrošina bibliotekāru un lietotāju tālākizglītības koordinētu darbu organizāciju. Reģionālā mācību centra mērķis ir kļūt par mūžizglītības centru bibliotekārajiem speciālistiem un Gulbenes pilsētas un novada iedzīvotājiem.

---

³⁹ <https://www.gulbenesbiblioteka.lv/lv/par-biblioteku/isuma-par-gulbenes-biblioteku>

3.att. Gulbenes novada bibliotēka skaitļos⁴⁰

20.att. Gulbenes novada bibliotēkas skaitļos⁴¹

Kultūrvēsturiskais mantojums

Gulbenes novadā saskaņā ar Nacionālās kultūras mantojuma pārvaldes Kultūras pieminekļu sarakstu⁴² ir 92 valsts nozīmes, 100 reģiona nozīmes, 65 vietējas nozīmes kultūras pieminekļi. Daļa no šiem objektiem ir Gulbenes novada pašvaldības īpašums, kuros atrodas pašvaldības iestādes,

⁴⁰ <https://www.gulbenesbiblioteka.lv/lv/par-biblioteku/skaitli-un-fakti>

⁴¹ <https://www.gulbenesbiblioteka.lv/lv/par-biblioteku/skaitli-un-fakti>

⁴² <https://mantojums.lv/cultural-objects>

piemēram, Lizuma muižas kungu mājā Lizuma pamatskola, Druvienas muižas kungu mājā Druvienas Latviskās dzīves ziņas centrs, pagasta pārvalde, bibliotēka, felšerpunkts. Stāmerienas pilij savukārt ir izstrādāta Stāmerienas pils darbības stratēģija 2016.-2030.gadam tiek piedāvāti pakalpojumi iedzīvotājiem un novada viesiem. Beļavas muižas kungu mājai veikta arhitektoniski mākslinieciskā izpēte, atklātas unikālas vēstures liecības, bet kungu māja šobrīd stāv bez pielietojuma. Pašvaldības izaicinājums ir bagātīgā kultūrvēsturiskā mantojuma kvalitatīva uzturēšana, tādēļ būtu nepieciešams izstrādāt un ieviest vienotu Gulbenes novada kultūras mantojuma pārvaldības stratēģiju. Materiālais un nemateriālais kultūras mantojums jāizmanto kā resurss uzņēmējdarbībai un radošo industriju attīstībai.

Kultūras projektu konkurss

2023. un 2024.gadā Gulbenes novada pašvaldība izsludināja Kultūras projektu konkursu, kura mērķis ir sekmēt kultūras procesu attīstību, veicinot sabiedrības līdzdalību kultūras aktivitātēs Gulbenes novada kultūrtelpā. Konkursā var piedalīties juridiskas personas, kuru darbību nefinansē no Pašvaldības budžeta, un fiziskas personas, kas veic reģistrētu saimniecisko darbību. Kopējo pieejamo finansējuma apjomu katru gadu nosaka atbilstoši Pašvaldības kārtējā gada budžetā paredzētajam finansējumam Konkursam, ko norāda, izsludinot Konkursu. 2023.gadā 5 projektus realizēja biedrības, 3 projektus – komersanti. 2024.gada projektu konkursā apstiprināti 6 projekti, kas tiks realizēti līdz 2024.gada beigām.

Sabiedrības viedoklis par Gulbenes novada kultūras piedāvājumu

2023.gadā veiktajā iedzīvotāju aptaujā, Gulbenes novada kultūras pasākumu piedāvājums "ļoti apmierina" un "drīzāk apmierina" 64% respondentu, bet 8% "ļoti neapmierina". Savukārt, ar kultūras pasākumu kvalitāti "ļoti apmierināti" un "drīzāk apmierināti" ir 69% aptaujāto, bet tikai 4% ir "ļoti neapmierināti".

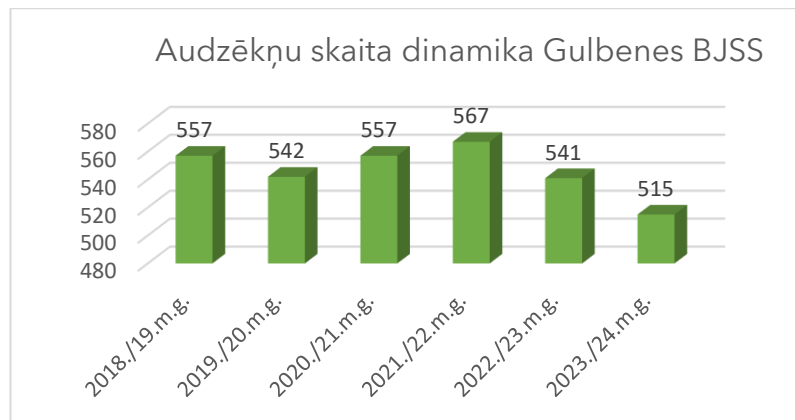
Pēc iedzīvotāju domām, Gulbenes novadā vajadzētu vairāk pasākumus ar profesionālu mākslinieku (aktieru, dziedātāju, dejotāju utt.) piedalīšanos, pasākumus bērniem un balles.

90% aptaujas dalībnieku atzīst, ka bibliotēkas pakalpojumu pieejamība Gulbene novadā viņus "ļoti apmierina" un "drīzāk apmierina", bet ar bibliotēku sniegtajiem pakalpojumiem "ļoti apmierināti" un "drīzāk apmierināti" ir 86% aptaujāto. Visvairāk aptaujas dalībnieki izmanto grāmatu izsniegšanas uz mājām pakalpojumu, iespēju tikt ar rakstniekiem un dzejniekiem, kā arī maksas pakalpojumus - izdrukāt, ieskenēt, nokopēt, ielaminēt, brošēt. Ja bibliotēka piedāvātu bez maksas apgūt digitālās prasmes, tad lielākā daļa izmantotu iespēju apgūt mobilo aplikāciju izmantošanu ikdienai, datorprogrammu izmantošanu un novadpētniecības informācijas meklēšanu. Gulbenes novada bibliotēkas regulāri organizē dažādas mācības novada iedzīvotājiem zināšanu un prasmju apguvei.

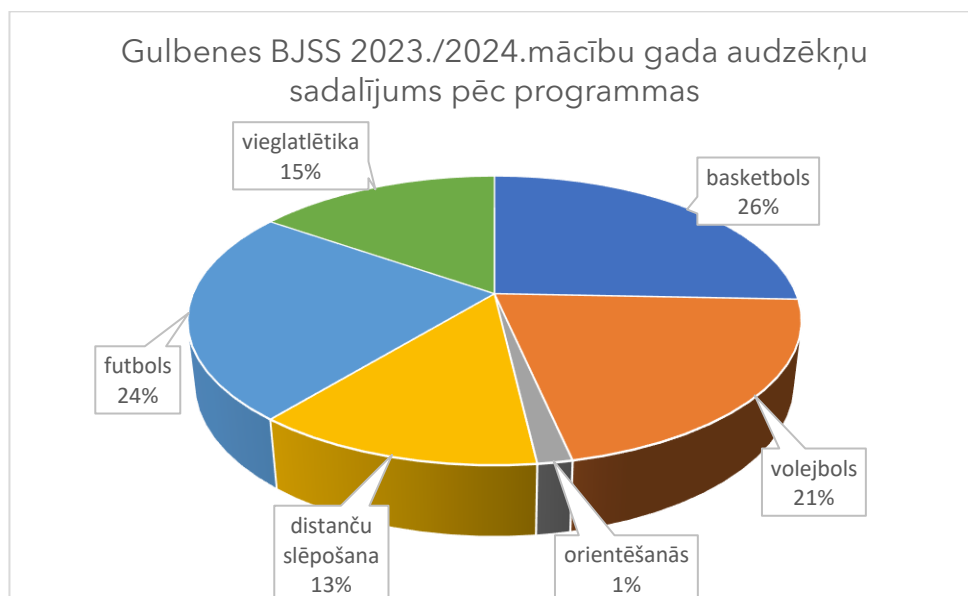
Sports

Gulbenes novada sporta dzīves aktivitātes nodrošina Gulbenes novada Sporta pārvalde sadarbībā ar Gulbenes novada Bērnu un jaunatnes sporta skolu, kā arī biedrībām, citām valsts un pašvaldību institūcijām.

Profesionālās ievirzes sporta izglītības programmu īstenošanai profesionālās ievirzes sporta izglītības iestāde "Gulbenes novada Bērnu un jaunatnes sporta skola" (turpmāk – Gulbenes BJSS) piedāvātā 11 akreditētas izglītības programmas 6 sporta veidos – vieglatlētikā, distanču slēpošanā, volejbolā, futbolā, basketbolā un orientēšanās sportā.⁴³

21.att. Gulbenes bērnu un jaunatnes sporta skolas audzēkņu skaita dinamika pa gadiem⁴⁴

22.att. Gulbenes bērnu un jaunatnes sporta skolas audzēkņu 2023./2024. mācību gadā sadalījums pēc programmas⁴⁵

Lai nodrošināt kvalitatīvas, dažādām iedzīvotāju grupām paredzētas sporta aktivitātes: tiek atbalstīti sporta klubi, atbilstoši pašvaldībā izstrādātai kārtībai; reizi gadā notiek Gulbenes novada iestāžu sporta spēles; pagastu pārvaldes tiek iesaistītas un iesaistās sporta pasākumu rīkošanā; Gulbenē un atsevišķos novada pagastos ir iespēja bez maksas saņemt inventāru un ikvienam iedzīvotājam sporta infrastruktūra ir pieejama bez maksas; pagastu sporta bāzēs ir pieejama

⁴³ Gulbenes novada sporta attīstības plāns 2023.-2027.gadam, atstiprināts ar Gulbenes novada domes 2022. gada 24.novembra lēmumu Nr. GND/2022/1156

⁴⁴ Gulbenes novada sporta attīstības plāns 2023.-2027.gadam, atstiprināts ar Gulbenes novada domes 2022. gada 24.novembra lēmumu Nr. GND/2022/1156 un Gulbenes bērnu un jaunatnes sporta skolas mājas lapa www.gulbenesbjss.lv

⁴⁵ Gulbenes bērnu un jaunatnes sporta skolas mājas lapa www.gulbenesbjss.lv

informācija par nodarbību grafikiem; Gulbenes sporta centrā ir iespējams saņemt bezmaksas konsultācijas divas reizes nedēļā.

Sadarbībā ar kaimiņu novadiem tiek organizēts pasākums "Atzeles sports" trīs sporta veidos (basketbolā, volejbolā, 3x3 basketbolā) un riteņbraukšanas sacensības "Apsteidz tvaiku!"

Veselību veicinošā projekta ietvaros tiek organizētas sporta spēles cilvēkiem ar speciālām vajadzībām sadarbībā ar Gulbenes novada invalīdu biedrību.

Laika periodā no 2018. līdz 2024.gadam ir pilnveidota sporta infrastruktūra un materiāli tehniskā bāze: pārbūvēts Gulbenes sporta centra stadions; sertificēta Gulbenes slēpošanas un biatlona trases šautuve, attīstīta tās apkārtnē; pārbūvēts Lejasciema pamatskolas stadions; uzlabota Gulbenes sporta centra un BJSS zāles fiziskā vide; veikts kosmētiskais remonts Litenes sporta zālē; nostiprinātas āra peldbaseina sienas Jaungulbenes baseinā; labiekārtotas sporta un treniņu zāles pagastos; atklāta disku golfa trase Stāķu parkā; ierīkota aktīvās atpūtas zona Beļavā.

Gulbenes novadam būtiski ir rezultāti, tādēļ sekmējot augstus sasniegumus sportā, katru gadu tiek organizēts starptautisks turnīrs "Viļņa Reinsona piemiņas kauss volejbolā" un pašvaldība iesaistās: Latvijas čempionāta ziemas rallijā "Sarma", Latvijas kausa MTB Olimpiskajā krosā, Latvijas valsts meži MTB riteņbraukšanas posmā, Latvijas čempionāta ziemas motokrosā un stadionkrosa "Dimantu kauss" norises organizēšanā un līdzfinansēšanā.

Pašvaldībā ir apstiprināta kārtība finansiāla atbalsta saņemšanai sporta organizācijām un sportistiem, kā arī kārtība naudas balvas piešķiršanai sportistiem, treneriem un komandām par augstiem sasniegumiem sportā.

Gulbenes novada BJSS izstrādāta kārtība pedagogu materiālajai stimulēšanai. Atbilstoši pieejamajam finansējumam, pedagogiem motivējošās piemaksas/prēmijas, atbilstoši noteiktiem kritērijiem, tiek noteiktas trīs četras reizes gadā. Gulbenes novada BJSS darbojas "Talantu programma", kuras ietvaros tiek sniegts finansiāls atbalsts talantīgākajiem audzēkņiem (dalībai starptautiskās nometnēs, sacensībās un turnīros, kā arī tiek dota iespēja iegādāties aprīkojumu un inventāru, saņemt medicīnas pakalpojumus utt.).

Sadarbībā ar BK "Gulbenes Buki", tiek veicināta jauno talantīgo basketbolistu piesaiste, bet sadarbībā ar Alūksnes sporta skolu, tiek slēgti stažieru līgumi par audzēkņu dalību sacensībās Gulbenes novada BJSS komandu sastāvā. BJSS sportistiem ir pieejams dienesta viesnīcas nodrošinājums.

2022.gada 24.novembrī apstiprināts Gulbenes novada sporta attīstības plāns 2023. - 2027.gadam, kurā ietverta informācija par esošo novada sporta infrastruktūru, sporta objektiem un pašvaldības finansējumu sportam.

Sabiedrības viedoklis par Gulbenes novada sporta piedāvājumu

Kā liecina 2023.gadā veiktā iedzīvotāju aptaujā, Gulbenes novadā ar sporta aktivitāšu piedāvājumu 56% aptaujāto ir "ļoti apmierināti" un "drīzāk apmierināti", bet ar sporta aktivitāšu kvalitāti "ļoti apmierināti" un "drīzāk apmierināti" ir 58%. 53% aptaujāto "ļoti apmierina" un "drīzāk apmierina" sporta infrastruktūras pieejamība, bet ar sporta infrastruktūras kvalitāti "ļoti apmierināti" un "drīzāk apmierināti" ir 49% aptaujāto. Aptaujas dalībnieki uzskata, ka pašvaldībai prioritāri visvairāk jāatbalsta bērnu un jauniešu sporta virziens, un vissteidzamāk uzlabojumi jāveic velo infrastruktūrā, pilsētas stadiona modernizācijā, skrituļošanas skrejceļa sakārtošanā un sporta laukumu sakārtošanā un sporta zāļu pieejamības nodrošināšanā pagastu teritorijās. Iedzīvotāji vēlas, lai notiktu sporta aktivitātes un saliedēšanās pasākumi starp pagastiem; spēļu vakari; starptautiska un nacionāla mēroga sacensības; tikšanās ar slaveniem sportistiem un novada vieglatlētikas sacensības.

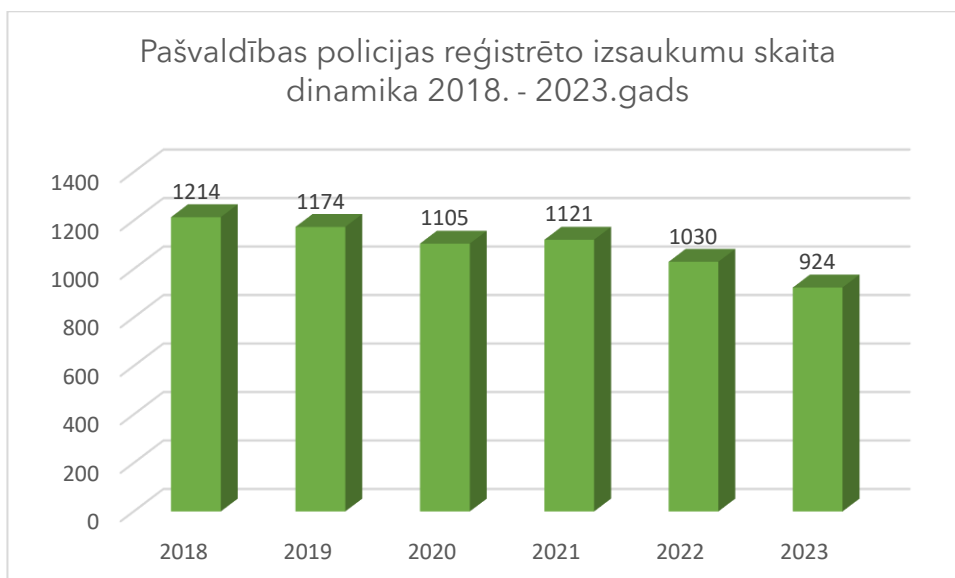
Drošība

Gulbenes novada pašvaldības policija (turpmāk- Pašvaldības policija) ir Gulbenes novada pašvaldības izveidota iestāde, lai nodrošinātu pašvaldības autonomo funkciju izpildi sabiedriskās kārtības uzturēšanā un personu saukšanu pie administratīvās atbildības par Gulbenes novada pašvaldības saistošo noteikumu neievērošanu.

Pašvaldības policijas līdzdalība visvairāk ir nepieciešama notikumos, kas saistīti ar personu, kas atrodas publiskā vietā tādā stāvoklī, kas traucē sabiedrisko kārtību vai drošību, nogādāšanu dzīvesvietā vai atskurbtuvē, sadzīves konfliktu risināšanu un transportlīdzekļu apstāšanās un stāvēšanas noteikumu ievērošanas kontroli.

Tendence rāda, ka reģistrēto izsaukumu skaits ik gadu samazinās, kas ir arī preventīva pašvaldības policijas darba rezultāts.

2020.gada pavasarī Gulbenes pilsētas infrastruktūra papildināta ar 13 viedajām video novērošanas kamerām, kam ir augsta izšķirtspēja un plaši skatu leņķi. Video novērošanas sistēmu pārraudzībai un video ierakstu glabāšanai Gulbenes novada Pašvaldības policijas iestāde tika aprīkota ar atbilstošām modernām iekārtām. Gulbenes novada Pašvaldības policijā iegādātas arī piecas pārvietojamās videokameras, ar kuru palīdzību tiek kontrolēta atkritumu apsaimniekošanas noteikumu ievērošana, kā arī atsevišķu pilsētvides elementu uzraudzīšana. Gulbenes novada Pašvaldības policijas transportlīdzekļi aprīkoti reģistratoriem. ar kvalitatīviem video Gulbenes pilsētas video novērošanas sistēmas tīkls nodrošina efektīvu un mobilo pilsētvides pārraudzīšanu un kontroli.

23.att. Gulbenes novada pašvaldības policijas izsaukumu skaita dinamika pa gadiem⁴⁶

2021.gadā darbu uzsāka jauns inspektors, kura galvenie pienākumi saistīti ar zivsaimniecisko resursu aizsardzības uzraudzības un kontroles veikšanu Gulbenes novada publiskajās ūdenstilpēs. Daudz ir veikts preventīvais darbs, izglītojot cilvēkus par zvejas noteikumu niansēm. Nodibināta veiksmīga sadarbība, kā arī apgūta noderīga pieredze un taktiskie paņēmieni kopīgi organizētajos reidos ar Valsts vides dienesta inspektoriem. Pārbaužu laikā piefiksēti un izņemti zvejas tīkli. Izmantojot Zivju fonda projekta līdzfinansējumu, ir iegūts noderīgs un vērtīgs materiāltehniskās bāzes papildinājums, tajā skaitā siltumizturīgs apģērbs, gumijas laiva ar

⁴⁶ Gulbenes novada pašvaldības Publiskie gada pārskati

elektromotoru, planšete un 10 modernas grozāmās videonovērošanas kameras, lai spētu nodrošināt maksimāli kvalitatīvu un efektīvu publisko ezeru uzraudzību un tajā notiekošo pārkāpumu fiksēšanu.

Mājokļu kvalitāte un vides labiekārtojums

Gulbenes novada pašvaldībai piederošais dzīvojamais fonds ir novecojis un neatbilst mūsdienu mājokļa kvalitātes prasībām. Turklāt ir mainījies mājokļa standarts, pieaugot prasībām pēc dzīvojamās vides kvalitātes – ārtelpas labiekārtojuma, nodrošinājuma ar dažāda veida pakalpojumiem, infrastruktūru un vides pieejamību. Esošo dzīvojamo fondu nepieciešams atjaunot, uzlabojot tā tehnisko stāvokli un energoefektivitāti. Šobrīd trūkst atbalsta programmas kultūras pieminekļu ēkās esošā gan pašvaldības, gan privātā sektora dzīvojamā fonda attīstībai un tehniskā stāvokļa uzlabošanai.

Turpinoties Valsts un pašvaldības iestāžu centralizācijas un iedzīvotāju urbanizācijas procesiem, veidojas nepietiekams dzīvojamais fonds novada centrā, kas iezīmē zemu būvniecības un ekspluatācijas izmaksu daudzdzīvokļu mājokļu būvniecības nepieciešamību Gulbenes pilsētā.

VĪZIJA UN STRATĒGISKIE UZSTĀDĪJUMI

Attīstības vīzija ir novada nākotnes redzējums. Saskaņā ar Gulbenes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģiju 2014.-2030.gadam, Gulbenes novada vīzija ir:

Sakopti lauki, daudzveidīga lauksaimnieciskā ražošana un pārstrāde, inovatīvi ražošanas uzņēmumi, kvalitatīvi pakalpojumi, uzturēta kultūrvide un vēstures pieminekļi, pievilcīga lauku un pilsētvides ainava, aktīva sabiedriskā dzīve, sociālā iekļaušana - pamats dzīvošanai, strādāšanai, atpūtai un dzīves līmeņa kvalitātes paaugstināšanai katrā ģimenē un novadā kopumā.

Gulbenes novada vīzija balstās uz trīs savstarpēji saistītiem stratēģiskiem virzieniem:

SABIEDRĪBA

EKONOMIKA UN LABKLĀJĪBA

KULTŪRTELPA UN DZĪVESVIDE

Pamatojoties uz Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģiju līdz 2030.gadam un ņemot vērā novada intereses un attīstības vīziju Gulbenes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2014. - 2030.gadam noteikti 3 novada attīstības stratēģiskie mērķi (SM) un ilgtermiņa prioritātes (IP), kas virza caur saprātīgu, gudru esošo resursu izmantošanu ekonomiskajās un sociālajās aktivitātēs uz galveno vīzijā noteikto mērķi - dzīves līmeņa un kvalitātes paaugstināšanu katrā ģimenē un sabiedrībā kopumā.

Gulbenes novada stratēģiskie mērķi un ilgtermiņa prioritātes:

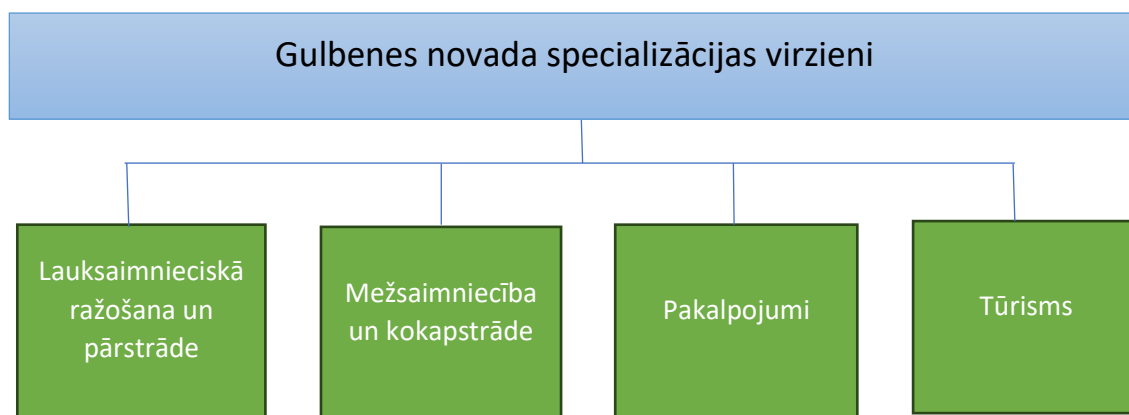
Stratēģiskie virzieni	Sabiedrība	Ekonomika un labklājība	Kultūrtelpa un dzīvesvide
Stratēģiskie mērķi (SM)	Izglītota, informēta, sociāli aktīva un vesela sabiedrība	Attīstīta tautsaimniecība, uzņēmējdarbībai labvēlīga vide	Kultūras un dabas vērtībās balstīta kvalitatīva dzīves vide
Ilgtermiņa prioritātes (IP)	Cilvēkresursu attīstība	Ilgspējīga ekonomika un uzņēmējdarbību atbalstoša vide	Kultūras telpas attīstība un dzīves vides kvalitāte
Horizontālā prioritāte	Sakārtota infrastruktūra		

Cilvēkkapitāls ir Gulbenes novada galvenā vērtība, līdz ar to būtiska nozīme jāpievērš tā saglabāšanai un izaugsmei.

Gulbenes novada specializāciju lielā mērā nosaka tā dabas bagātības - meži, lauksaimniecības zemes, bagātīgā virszemes ūdeņu sistēma, derīgie izrakteņi un tas, ka novadu šķērso reģionālās nozīmes autoceļi ar starptautiskās nozīmes tranzīceļa potenciālu: (P27) Smiltene -Velēna - Gulbene, (P35) Gulbene - Balvi - Viļaka - Krievijas robeža ar izeju uz Vientuļu robežpārejas punktu , (P36) Rēzekne - Gulbene ar izeju uz Terehovas robežpārejas punktu, ceļš (P37) Pļaviņas-Madona-Gulbene, kā arī dzelzceļa līnija Pļaviņas-Gulbene.

Ņemot vērā esošos resursus, novadā uzņēmējdarbības turpmākai attīstībai jābalstās uz lauksaimniecības zemes un mežu resursu racionālu izmantošanu, inovatīvu ražošanu, tūrisma un pakalpojumu nozares attīstību.

24.att. Gulbenes novada ekonomiskā specializācija

VIDĒJĀ TERMIŅA PRIORITĀTES UN RĪCĪBAS VIRZIENI

Gulbenes novadam līdz 2030. gadam attīstības priekšplānā izvirzītas **12 vidējā termiņa attīstības prioritātes**, kuras noteiktas, ņemot vērā novada šā brīža attīstības virzienu, tematisko darba grupu priekšlikumus. Ņemti vērā attīstības plānošanas pēctecības un saskaņotības principi ar citiem plānošanas dokumentiem. Noteiktās prioritātes ir savstarpēji saistītas, tās ir pamats turpmākajiem rīcības virzieniem, no kuriem izriet uzdevumi to realizēšanai. Līdz 2030. gadam ir noteikti **33 rīcības virzieni** un **83 uzdevumi**, kas parādīti attīstības programmas stratēģiskajā matricā. Visi rīcības virzieni ir vienlīdz svarīgi sabalansētai un ilgtspējīgai novada attīstībai. Šie izvirzītie rīcības virzieni ir pamats Rīcības plānam un Investīciju plānam.

Stratēģiskā matrica

Ilgtermiņa prioritāte	Vidējā prioritāte	termiņa	Rīcības virzieni	Uzdevumi
Cilvēkresursu attīstība	VTPC1. prasmes kompetences	Izglītība, un	RVC1.1. Ilgtspējīga un efektīva izglītības ekosistēma	UC1.1.1. Mūsdienīgas vispārējās, profesionālās ievirzes un interešu izglītības iestādes, kas nodrošina sabiedrības izvirzītajiem un valsts noteiktajiem mērķiem atbilstošu izglītības kvalitāti
				UC1.1.2. Sabiedrības izglītošana par mūsdienu pedagogijas jautājumiem un ģimenēm nepieciešamā atbalsta pieejamība
				UC1.1.3. Pieaugušo izglītības piedāvājuma elastības, daudzveidīguma un pieejamības nodrošināšana
			RVC1.2. Pievilcīgas un konkurētspējīgas darba vides uzturēšana	UC1.2.1. Izstrādāt un ieviest sistēmu speciālistu piesaistei un stabilas, motivētas un

			augsti kvalificētas personāla komandas attīstīšanai
VTPC2. Sociāli labvēlīga un atbalstoša vide	RVC2.1. Sociālā palīdzība un pakalpojumu pieejamība	UC2.1.1.	Nodrošināt iedzīvotājiem sociālo palīdzību, sociālo pakalpojumu pieejamību, profesionālu sociālo darbu
		UC2.1.2.	Attīstīt un uzlabot sociālo pakalpojumu infrastruktūru un aprīkojumu
UC2.1.3.		Nodrošināt sabiedrībā balstītus pakalpojumus	
UC2.1.4.		Pilnveidot informācijas apriti un kvalitāti sociālo pakalpojumu jomā	
UC2.1.5.		Nodrošināt veselības aprūpes pakalpojumu klāstu atbilstoši novada iedzīvotāju vajadzībām	
	RVC2.2. Bērnu tiesību aizsardzības nodrošināšana	UC2.2.1.	Izglītēt sabiedrību bērnu tiesību aizsardzības jomā
VTPC3. Informēta un sociāli aktīva sabiedrība	RVC3.1. Pilnveidota informācijas aprīte par Gulbenes novada pašvaldības darbību	UC3.1.1.	Uzturēt un pilnveidot Gulbenes novada mājas lapu
		UC3.1.2.	Uzlabot pašvaldības informatīvā izdevuma "Gulbenes Novada Ziņas" pieejamību
		UC3.1.3.	Sekmēt pašvaldības un iestāžu sociālo tīklu kontu efektīvu pārvaldību atbilstoši auditorijas vajadzībām
		UC3.1.4.	Attīstīt sadarbību ar reģionālajiem un nacionālajiem medijiem
		UC3.1.5.	Attīstīt inovatīvus informācijas izplatīšanas veidus
	RVC3.2. Piederības novadam sekmēšana un pašvaldības dialoga ar sabiedrību uzlabošana	UC3.2.1.	Izveidot un ieviest sistēmu pašvaldības speciālistu jēgpilnai komunikācijai ar sabiedrību un sabiedrības līdzdalības veicināšanai
		UC3.2.2.	Popularizēt novadnieku sasniegumus dažādās jomās
	UC3.2.3.	Veicināt starptautisko	

			sadarbību, nodrošināt iedzīvotāju iesaisti projektu īstenošanā
	VTPC4. Uzņēmīgi un informētie jaunieši	RVC4.1. Saturīga un aktīva brīvā laika pavadīšanas veicināšana jauniešiem	UC4.1.1. Pilnveidot sadarbību ar novada skolām, ārpusstundu procesu padarot jauniešiem sasītošu, iekļaujot jauniešiem nepieciešamās prasmes UC4.1.2. Veicināt jaunatnes, kultūras un sporta jomas sadarbību, pilnveidot jauniešu brīvā laika piedāvājumu novadā. UC4.1.3. Pilnveidot jauniešiem paredzēto informācijas sistēmu, to veidojot atbilstoši jauniešu interesēm UC4.1.4. Jauniešu centru un sabiedrības iesaistes infrastruktūras un materiāli tehniskās bažes pilnveidošana UC4.1.5. Attīstīt digitālo darbu ar jaunātni
		RVC4.2. Darba ar sociālā riska jauniešiem un jauniešiem ar ierobežotām iespējām pilnveidošana	UC4.2.1. Pilnveidot atbalsta mehānismu darbam ar sociālās atstumtības riskam pakļautajiem jauniešiem UC4.2.2. Pilnveidot Mobilo jauniešu centru darbību
		RVC4.3. Jauniešu iesaistīšana nodarbinātībā un uzņēmējdarbībā	UC4.3.1. Uzlabot informācijas pieejamību par uzņēmējdarbības iespējām UC.4.3.2. Veicināt jauniešu darba pieredzes iegūšanu
Ilgtspējīga ekonomika un uzņēmējdarbību atbalstoša vide	VTPE1. Sasniedzamība un pieejamība	RVE1.1. Attīstīta satiksmes un sakaru infrastruktūra	UE1.1.1. Uzlabot satiksmes drošību un ielu un ceļu kvalitāti UE1.1.2. Uzlabot sabiedriskā transporta kustību un mobilitātes iespējas t.sk. to savienojumu tīklu un velo infrastruktūras attīstība
		RVE1.2. Inženiertehniskās infrastruktūras nodrošinājums	UE1.2.1. Attīstīt komunālās saimniecības infrastruktūru
		VTPE2. Vide un klimats	RVE2.1. Dabas resursu ilgtspējīga pārvaldība

			UE2.1.2. Veicināt ainavisko vērtību saglabāšanu un izkopšanu
		RVE2.2. Energoefektivitāte un atjaunīgie energoresursi	UE2.2.1. Veicināt pašvaldības īpašumu energoefektivitāti un atjaunīgo energoresursu izmantošanu
			UE2.2.2. Veicināt zināšanu pārnesi un informācijas apriti iedzīvotāju izglītošanai par klimata pārmaiņām, energoefektivitāti un atjaunīgajiem energoresursiem
		RVE2.3. Apkārtējās vides kvalitātes uzlabošana	UE2.3.1. Sakārtot degradētās teritorijas, iesaistot visas ieinteresētās puses
			UE2.3.2. Veicināt ilgtspējīgu atkritumu apsaimniekošanu un aprites ekonomiku
			UE2.3.3. Īstenot klimata pārmaiņu pielāgošanās pasākumus
	VTPE3. Efektīva un uz sadarbību vērsta publiskā pārvalde	RVE3.1. Uz datiem balstīta pašvaldības pārvaldība	UE3.1.1. Nodrošināt efektīvu pašvaldības pārvaldi un pakalpojumus
			UE3.1.2. Pilnveidot pašvaldības īpašumu pārvaldību un sakārtošanu
			UE3.1.3. Izveidot un īstenot novada viedās specializācijas politiku
			UE3.1.4. Veikt regulāru situācijas izpēti, datu analīzi un ziņojumu sagatavošanu par ekonomikas attīstību novadā
		RVE3.2. Uz sadarbību vērsta pašvaldības iestādes	UE3.2.1. Attīstīt komunikāciju un sadarbības veidus ar sabiedrību (uzņēmējiem un kopienām)
			UE3.2.2. Veicināt sadarbību ar lokālām, reģionālām, nacionālām un starptautiskām organizācijām
		RVE3.3. Sabiedrības līdzdalība	UE3.3.1. Veicināt sabiedrības līdzdarbību
			UE3.3.2. Stiprināt sabiedrības rīcībspēju
			UE3.3.3. Veicināt kopienu iniciatīvas

	VTPE4. Attīstīta uzņēmējdarbības vide	RVE4.1. Ilgtspējīga uzņēmējdarbības vide	UE4.1.1. Sniegt atbalstu uzņēmējdarbības uzsākšanai un attīstībai		
			UE4.1.2. Veicināt vietējos resursos balstītas uzņēmējdarbības attīstību		
			UE4.1.3. Veicināt iesaistīto pušu sadarbību ekonomiskās vides attīstībā		
			UE4.1.4. Uzlabot infrastruktūru un pakalpojumus uzņēmējdarbībai		
		RVE4.2. Zīmolvedība un vietas mārketing	UE4.2.1. Veicināt atpazīstamību un vietas identitāti, iedzīvotāju piesaisti un lokālpatriotismam		
		RVE4.3. Tūrisma attīstība	UE4.3.1. Nodrošināt plānveidīgu tūrisma attīstību un koordināciju novadā		
			UE4.3.2. Attīstīt tūrisma objektus un infrastruktūru, saglabājot kultūrvēstures un industriālo mantojumu		
			UE4.3.3. Dažādot novada tūrisma aktivitātes un veicināt novada tūrisma uzņēmumu savstarpējo sadarbību		
		Kultūras telpas attīstība un dzīves kvalitāte	VTPK1. Kultūrvide, tradīcijas, ainavas	RVK1.1. Kultūrvides, ainavas un novada tradīciju saglabāšana	UK1.1.1. Nodrošināt daudzveidīgu kultūras pasākumu klāstu un veicināt jaunu/orģinālu kultūras pasākumu piedāvājumu.
					UK1.1.2. Nodrošināt ilgtspējīgu kultūrainavu un vides labiekārtojumu
UK1.1.3. Nodrošināt kultūras mantojuma izmantošanu dažādu mērķgrupu sociālās labbūtības veicināšanai.					
RVK1.2. Kultūras iestāžu materiāli tehnisko bāzes pilnveidošana	UK1.2.1. Sakārtot un mūsdienīgi pilnveidot kultūras/tautas namu un atmiņas institūciju materiāltehnisko bāzi				
RVK1.3. Materiālā un nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšana un popularizēšana	UK1.3.1. Veicināt Valsts un pašvaldības nozīmes kultūrvēsturisko objektu sakārtošanu, "iedzīvināšanu" un atgriešanu sabiedrībai				

			UK1.3.2. Nodrošināt Nacionālā muzeju krājuma komplektēšanu, saglabāšanu, pētišanu un popularizēšanu atbilstoši normatīvajiem aktiem
VTPK2. Bibliotēkas kā daudzfunkcionāli centri	RVK2.1. Attīstīts daudzfunkcionāls bibliotēku tīkls		UK2.1.1. Sakārtot novada bibliotēku infrastruktūru un atjaunot komunikācijas tehnoloģijas
			UK2.1.2. Nodrošināt finanšu resursus bibliotēkas tehniskās infrastruktūras un bibliotēku informācijas sistēmas uzturēšanai un attīstībai
		RVK2.2. Bibliotēku informācijas resursu un pakalpojumu attīstība	UK2.2.1. Nodrošināt Gulbenes novada publisko un skolu bibliotēku elektroniskā kopkataloga veidošanu, uzturēšanu un izmantošanu atbilstoši standartiem
			UK2.2.2. Nodrošināt bibliotēku tradicionālā krājuma un elektronisko informācijas resursu un pakalpojumu kvalitatīvu un koordinētu attīstību vietējās sabiedrības vajadzībām
UK2.2.3. Attīstīt novada kultūrvēsturiskā mantojuma pieejamību			
		UK2.2.4. Attīstīt bibliotēku kā nozīmīgu sabiedrības saskarsmes centru, piedāvājot kultūras, izglītojošas un izzinošas norises dažādām iedzīvotāju grupām	
	RVK2.3. Bibliotēku darbinieku profesionālās kompetences un kvalifikācijas attīstība	UK2.3.1. Pilnveidot darbinieku kompetences, lai nodrošinātu iedzīvotājiem sniegto pakalpojumu kvalitāti un attīstību	
VTPK3. Sporta aktivitāšu piedāvājums	RVK3.1. Bērnu un jauniešu sports		UK3.1.1. Nodrošināt sporta aktivitātes novada bērniem un jauniešiem viņu dzīvesvietā un izglītības iestādē
			UK3.1.2. Veicināt kvalitatīvu sporta profesionālās ievirzes izglītības programmu

			īstenošanu Gulbenes novada Bērnu un jaunatnes sporta skolā un sniegt atbalstu novada talantīgo bērnu un jauniešu izaugsmē sportā
		RVK3.2. Tautas sports	UK3.2.1. Veicināt visiem novada iedzīvotājiem sporta infrastruktūras un sporta aktivitāšu pieejamību, radot vidi veselīgas sabiedrības veidošanai UK3.2.2. Organizēt dažāda mēroga un mērķgrupas tautas sporta pasākumus un veicināt sabiedrības iesaisti un interesi, organizējot dažādas sporta aktivitātes
		RVK3.3. Augstu sasniegumu sports	UK3.3.1. Veicināt augstu sasniegumu sporta attīstību un konkurētspēju UK3.3.2. Sniegt atbalstu Latvijas un starptautiska mēroga sporta pasākumu rīkošanā un norisē
		RVK3.4. Sporta nozares pārraudzība un infrastruktūra	UK3.4.1. Uzlabot esošo un attīstīt jaunu sporta infrastruktūru, veicot esošo sporta infrastruktūras objektu nozīmīguma un ietekmes novērtējumu, definējot prioritāri atbalstāmo sporta infrastruktūras objektu finansiālā atbalsta mehānismu, ar mērķi veicināt objektu ilgtspējību, noslodzi un ekonomiski pamatotu darbību
	VTPK4. Mājokļu kvalitāte un vides labiekārtojums	RVK4.1. Dzīvojamais fonds	UK4.1.1. Atjaunot dzīvojamo fondu, uzlabojot tā tehnisko stāvokli un energoefektivitāti UK4.1.2. Attīstīt sociālā dzīvojamā fonda un īres mājokļu piedāvājumu UK4.1.3. Veicināt jaunu savrupmāju apbūves teritoriju attīstību
		RVK4.2. Nodrošināta sabiedriskā kārtība un drošība	UK4.2.1. Papildināt Gulbenes pilsētas videonovērošanas kameru sistēmas tīklu. UK4.2.2. Iesaistīties Latvijas Republikas Iekšlietu ministrijas

			projekta "Vienotā kontaktu centra platformas (112) un Elektronisko notikumu žurnālu valsts un pašvaldību līmenī integrācija" īstenošanā.
			UK4.2.3. Veikt preventīvu bērnu un jauniešu izglītošanu.
		RVK4.3. Kvalitatīva novada dzīves vide	UK4.3.1. Veicināt ilgtspējīgu dabas resursu izmantošanu un publiskās ārtelpas attīstību
			UK.4.3.2. Pilnveidot publisko ūdeņu pārvaldību un izmantošanu
			UK.4.3.3. Nodrošināt pašvaldības kapsētu teritoriju kvalitatīvu uzturēšanu un apbedījumu reģistra vešanu

Vidējā termiņa prioritāšu sasaiste ar izaicinājumiem un globālajām attīstības tendencēm

Gulbenes novada attīstības programmas 2025.-2030. gadam izstrādes ietvaros ņemtas vērā globālās attīstības tendences, dažāda līmeņa izaicinājumi un attīstības perspektīvas. Savstarpēji saistīto izaicinājumu un attīstības tendenču mijiedarbība veido novada izaugsmes iespējas un nosaka turpmākās prioritātes.

Tuvākajos gados novadam jāsaskaras ar tādām izaicinājumiem kā iedzīvotāju skaita samazināšanās, lauku teritoriju apdzīvojuma samazināšanās, iedzīvotāju novecošanās. Ņemot vērā urbanizācijas tendenci Eiropā, arī novadā palielinās iedzīvotāju koncentrēšanās novada centrā. Palielinās grūtības uzturēt vienmērīgu pakalpojumu nodrošinājuma tīklu. Kā iespēja ir tehnoloģiju straujāka attīstība, kuru izmantošana jāveicina vecāka gadagājuma iedzīvotājiem. Aizvien lielāku nozīmi ieņem iedzīvotāju kopienu un interešu grupu veidošanās, veicinot sabiedrības viedokli balstītu lēmumu pieņemšanu.

Ekonomisko attīstību ietekmē nevienlīdzīga reģionālā attīstība, lielais attālums, līdz nacionālas nozīmes attīstības centriem. Palielinās pieprasījums pēc augsti kvalificēta darbaspēka un darbiniekiem ar daudzveidīgām zināšanām un ātrām pielāgošanās spējām. Ekonomikas sektoram jāpielāgojas mainīgajam pieprasījumam gan iedzīvotāju vajadzību un prioritāšu mainīguma dēļ, gan iedzīvotāju novecošanās dēļ. Ekonomiskā izaugsme tiešā mērā atkarīga no uzņēmumu spējas pielāgoties jaunām globālajām tendencēm kā klimata pārmaiņas, dabai draudzīgāka ražošana un jaunu tehnoloģiju piesaiste.

Vides aizsardzība ieņem aizvien būtiskāku lomu drošas un kvalitatīvas dzīves telpas nodrošināšanā iedzīvotājiem. Klimata pārmaiņu ietekmē uzņēmumi un iedzīvotāji arvien biežās sastopas ar jauniem šķēršļiem, piemēram, resursu pieejamība, nelabvēlīgu laikapstākļu ietekme, kvalitatīvas pārtikas pieejamība.

ATTĪSTĪBAS PROGRAMMAS SASAISTE AR CITIEM PLĀNOŠANAS DOKUMENTIEM

“Latvija 2030” ir **Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam**. Tas ir ilgtermiņa hierarhiski augstākais valsts plānošanas dokuments.

Attīstības plānošanas sistēma un plānošanas dokumenti

	Vietēja līmeņa	Reģionāla līmeņa	Nacionāla līmeņa
Ilgtermiņa attīstības plānošanas dokumenti	Gulbenes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2014.-2030.gadam Teritorijas plānojums	Vidzemes plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2030	Latvija 2030
Vidēja termiņa attīstības plānošanas dokumenti	Gulbenes novada attīstības programma 2025.-2030.gadam	Vidzemes plānošanas reģiona attīstības programma 2021-2027	NAP 2021-2027
Īstermiņa attīstības plānošanas dokumenti	Pašvaldības budžeta plānošana/ iestāžu rīcības plāni	Budžeta plānošana	Iestāžu darbības stratēģijas

Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021.-2027.gadam (NAP2027) ir valsts līmeņa vidēja termiņa attīstības plānošanas dokuments, kurā paredzētas prioritātes un konkrēti rīcības virzieni, lai nākamajos septiņos gados ikviens Latvijas iedzīvotājs un Latvijas sabiedrība kopumā panāktu dzīves kvalitātes uzlabošanu.

NAP2027 uz 2027.gadu iezīmē izaugsmi četros virzienos:

- Vienlīdzīgas tiesības aptver visu Latvijas iedzīvotāju pamattiesību īstenošanu caur valsts sniegtajiem pakalpojumiem.
- Dzīves kvalitāte raksturo vispārējo labklājības un ikviena Latvijas iedzīvotāja iespēju pieaugumu.
- Zināšanu sabiedrība ir kopīgs virziens pārmaiņām izglītībā un zinātnē, pilsoniskajā apziņā, mediju telpā un tautsaimniecībā.
- Atbildīga Latvija ir atbilde klimata un demogrāfisko tendenču apdraudējumam šodien un tālākā nākotnē.⁴⁷

Lai to panāktu, NAP2027 izvirzītas sešas prioritātes. NAP2027 izstrādāts, balstoties uz Latvija 2030 un ANO ilgtspējīgas attīstības noteiktajiem mērķiem.

Gulbenes novada vidēja termiņa prioritāšu saskaņotība ar NAP2027

NAP2027 izvirzītās prioritātes	Saistītās Gulbenes novada attīstības programmā izvirzītās vidējā termiņa prioritātes	
STIPRAS ĢIMENES, VESELI UN AKTĪVI CILVĒKI	VTPC2.	Sociāli labvēlīga un atbalstoša vide
	VTPC4.	Uzņēmīgi un informētie jaunieši
	VTPK3.	Sporta aktivitāšu piedāvājums
ZINĀŠANAS UN PRASMES PERSONĪBAS UN VALSTS IZAUGSMEI	VTPC1.	Izglītība, prasmes un kompetences
	VTPC4.	Uzņēmīgi un informētie jaunieši
	VTPE2.	Vide un klimats

⁴⁷ Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021.-2027.gadam

	VTPE3.	Efektīva un uz sadarbību vērsta publiskā pārvalde
	VTPK2.	Bibliotēkas kā daudzfunkcionāli centri
UZŅĒMUMU KONKURĒTSPĒJA UN MATERIĀLĀ LABKLĀJĪBA	VTPE1.	Sasniedzamība un pieejamība
	VTPE2.	Vide un klimats
	VTPE3.	Efektīva un uz sadarbību vērsta publiskā pārvalde
	VTPE4.	Attīstīta uzņēmējdarbības vide
KVALITĀTĪVA DZĪVES VIDE UN TERITORIJU ATTĪSTĪBA	VTPE1.	Sasniedzamība un pieejamība
	VTPE2.	Vide un klimats
	VTPE3.	Efektīva un uz sadarbību vērsta publiskā pārvalde
	VTPK4.	Mājokļu kvalitāte un vides labiekārtojums
	VTPK1.	Kultūrvide, tradīcijas, ainavas
	VTPK2.	Bibliotēkas kā daudzfunkcionāli centri
	VTPK3.	Sporta aktivitāšu piedāvājums
VIENOTA, DROŠA UN ATVĒRTA SABIEDRĪBA	VTPC3.	Informēta un sociāli aktīva sabiedrība
	VTPC4.	Uzņēmīgi un informētie jaunieši
	VTPE3.	Efektīva un uz sadarbību vērsta publiskā pārvalde
	VTPK4.	Mājokļu kvalitāte un vides labiekārtojums

Vidzemes plānošanas reģiona attīstības programma 2021.-2027. gadam ir reģionāla līmeņa vidēja termiņa teritorijas attīstības plānošanas dokuments. Šis dokuments nosaka reģiona vidēja termiņa attīstības prioritātes, sasniedzamos rīcības mērķus, kas jāņem vērā arī Vidzemes plānošanas reģionā esošajām pašvaldībām, izstrādājot savas attīstības programmas. Vidzemes plānošanas reģiona stratēģiskais mērķis ir sekmēt līdzsvarotu reģiona sociālo, ekonomisko un teritoriālo attīstību, īstenojot uz elastīgumu vērstu integrētu starpsektoru attīstības politiku, kas nodrošina reģiona ekonomisko un teritoriālo priekšrocību izmantošanu iedzīvotāju labklājības un drošumspējas palielināšanai. Stratēģiskie virzieni (Mērķi 2030):

1. CILVĒKS – uzlabot Vidzemes reģiona iedzīvotāju rīcībspējas un dzīves kvalitāti;
2. EKONOMIKA – palielināt Vidzemes reģiona ekonomisko vērtību, uzlabojot uzņēmējdarbības vidi un paaugstinot ekonomisko ilgtspēju;
3. TERITORIJA – uzlabot Vidzemes reģiona sasniedzamību, pieejamību un pievilcību.

Vidzeme 2027.gadam izvirza četrus vidēja termiņa mērķus⁴⁸:

1. Saglabāt un gudri apsaimniekot dabas ekosistēmas un resursus.
2. Uzlabot cilvēku dzīves kvalitāti.
3. Veicināt tautsaimniecības attīstību un izaugsmi, pārveidojot saimniekošanas modeļus.
4. Veicināt sadarbību un stipras organizācijas.

Vidzemes mērķu sasniegšanai ir noteiktas 12 vidēja termiņa tematiskas prioritātes un trīs horizontālas prioritātes.

⁴⁸ Vidzemes plānošanas reģiona attīstības programma 2021.-2027.

Gulbenes novada vidēja termiņa prioritāšu saskaņotība ar Vidzemes plānošanas reģiona attīstības programmu 2021-2027

Vidzemes plānošanas reģiona attīstības programmas prioritātes		Saistītās Gulbenes novada attīstības programmā izvirzītās vidējā termiņa prioritātes	
T1.	Dabas kapitāls	VTPE2.	Vide un klimats
T2.	Dabas un kultūras mantojums	VTPE2.	Vide un klimats
		VTPK1.	Kultūrvide, tradīcijas, ainavas
C1.	Pieejama izglītība	VTPC1.	Izglītība, prasmes un kompetences
		VTPK2.	Bibliotēkas kā daudzfunkcionāli centri
		VTPE1.	Sasniedzamība un pieejamība
C2.	Droša, iekļaujoša un vesela sabiedrība	VTPC2.	Sociāli labvēlīga un atbalstoša vide
		VTPK3.	Sporta aktivitāšu piedāvājums
C3.	Kvalitatīvi un pieejami sociālie pakalpojumi	VTPC2.	Sociāli labvēlīga un atbalstoša vide
T3.	Mobilitāte un sasniegāmība	VTPE1.	Sasniedzamība un pieejamība
		VTPE2.	Vide un klimats
T4.	Identitāte un spēcīgas kopienas	VTPC3.	Informēta un sociāli aktīva sabiedrība
		VTPC4.	Uzņēmīgi un informētie jaunieši
		VTPE3.	Efektīva un uz sadarbību vērsta publiskā pārvalde
		VTPK1.	Kultūrvide, tradīcijas, ainavas
T5.	Ilgtspējīga dzīves vide un mājokļi	VTPE2.	Vide un klimats
		VTPK4.	Mājokļu kvalitāte un vides labiekārtojums
E1.	Inovācijas, zinātne un attīstība	VTPE4.	Attīstīta uzņēmējdarbības vide
		VTPE2.	Vide un klimats
E2.	Industrijas pārveide	VTPE4.	Attīstīta uzņēmējdarbības vide
E3.	Aprites un bioekonomika	VTPE4.	Attīstīta uzņēmējdarbības vide
		VTPE2.	Vide un klimats
E4.	Efektīva un tīra enerģija	VTPE2.	Vide un klimats
P1.	Sadarbība un pilsoniskā līdzdalība	VTPE3.	Efektīva un uz sadarbību vērsta publiskā pārvalde
		VTPC3.	Informēta un sociāli aktīva sabiedrība
		VTPC4.	Uzņēmīgi un informētie jaunieši
P2.	Klimatneitralitāte un pielāgošanās	VTPE2.	Vide un klimats
		VTPK4.	Mājokļu kvalitāte un vides labiekārtojums
P3.	Digitalizācija	VTPE3.	Efektīva un uz sadarbību vērsta publiskā pārvalde
		VTPC3.	Informēta un sociāli aktīva sabiedrība
		VTPC4.	Uzņēmīgi un informētie jaunieši

SADARBĪBA AR KAIMIŅU PAŠVALDĪBĀM

Gulbenes novads robežojas ar pieciem novadiem: Latgales reģiona Balvu novadu, Vidzemes reģiona Alūksnes, Madonas, Cēsu un Smiltenes novadu.

Sadarbības virzieni ar blakus novadiem ir kultūras, tūrisma un sporta jomā, izglītībā, jauniešu sektorā, uzņēmējdarbībā - darba vietas, pakalpojumu pieejamība, sabiedriskais transports, dabas liegumu un upju apsaimniekošana.

Esošās/plānotās sadarbības jomas ar blakus novadiem, pilsētām, reģioniem

Funkcionālās saites	Sadarbības jomas	Sadarbības partneri
Izglītība	Augstākā izglītība	Rīga, Valmiera, Rēzekne, Daugavpils, Madona, Balvi, Alūksne
	Profesionālā izglītība	Cēsis, Smiltene, Valmiera, Balvi
	Vispārējā izglītība	Cēsu novads, Alūksnes novads, Smiltenes novads, Balvu novads, Madonas novads
Uzņēmējdarbība	Darba tirgus	Cēsu, Alūksnes, Smiltenes, Balvu, Madonas novadi, Valmiera, Rīga
Pakalpojumi	Veselības aprūpe	Balvi, Madona, Valmiera, Rīga, Rēzekne
	Sociālā aprūpe	Balvu novads
	Pelbaseins	Balvi
	Uzņēmumu reģistrs	Valmiera
Tūrisms	Tūrisma maršruti, tūrisma infrastruktūra, kopēji velomaršruti, kartes u.c. aktivitāšu attīstība	Cēsu, Alūksnes, Smiltenes, Balvu, Madonas novadi, Vidzeme
Sabiedriskais transports	Starppilsētu maršruti	Cēsu, Alūksnes, Smiltenes, Balvu, Madonas novadi, Daugavpils, Aizkraukle, Valmiera, Rēzekne, Rīga
Transports	Reģionālās nozīmes autoceļu sakārtošana	Madonas, Alūksnes, Smiltenes, Balvu novadi
	Platsliežu dzelzceļa satiksmes un infrastruktūras uzlabošana	Madonas novads, Rīga
	Šaursliežu dzelzceļa saglabāšana	Alūksnes novads
Daba	Aizsargājamo teritoriju apsaimniekošana, dabas liegumu (Lubānas mitrājs), saskaņā ar īpaši aizsargājamo dabas teritoriju dabas aizsardzības plāniem, upju, ezeru	Cēsu, Alūksnes, Smiltenes, Balvu, Madonas novadi

ATTĪSTĪBAS PROGRAMMAS ĪSTENOŠANA UN UZRAUDZĪBA

Gulbenes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2014.-2030.gadam ir noteikta novada attīstības vīzija, ilgtermiņa attīstības prioritātes un stratēģiskie mērķi. Stratēģijas īstenošana ir tieši saistīta ar novada attīstības programmas īstenošanu, kurā ir noteiktas rīcības 2025.-2030. gada periodam un investīciju plāns 3 gadiem. Attīstības programmas ir stratēģiskajā daļā izvirzīto stratēģisko mērķu un prioritāšu īstenošanas instruments, kurš ietver rīcības plānu un investīciju plānu.

Lai sekotu attīstības programmas ieviešanas gaitai un informētu par to sabiedrību, katru gadu jāsagatavo pārskats par Gulbenes novada attīstības programmas ieviešanu atbilstoši apstiprinātajai pārskata struktūrai un saturam.

Katru gadu vienlaicīgi ar Gulbenes novada pašvaldības publiskā pārskata izstrādi tiek veikts Attīstības programmas uzraudzības process:

- tiek apkopoti dati par īstenotajām rīcībām (plānotās darbības), saskaņā ar Rīcības plānu un īstenotajiem projektiem, saskaņā ar Investīciju plānu;
- tiek apkopoti teritorijas attīstības rādītāju dati;
- tiek apkopoti dati par darbību rezultativajiem rādītājiem.

Tiek izstrādāts ikgadējais īstenošanas uzraudzības ziņojums par Attīstības programmas ieviešanu (norādītas veiktās darbības uzdevumu izpildes sasniegšanai, ietverts attīstības rādītāju un darbības rezultātu rādītāju apkopojums). Ikgadējo attīstības programmas īstenošanas uzraudzības ziņojumu izstrādā vienlaicīgi ar pašvaldības gada publisko pārskatu, vai pat gada publiskā pārskata izstrādes ietvaros.

Uzraudzības ziņojumam noteikta šāda struktūra:

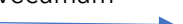

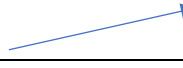

- 1) Ievads, kurā ietverts uzraudzības pārskata mērķis, laika periods, par kādu pārskats sagatavots, pārskata struktūra un uzraudzības ziņojuma sagatavošanā iesaistītās institūcijas;
- 2) Vispārīgs pašvaldības attīstības raksturojums, kuru izstrādā, balstoties uz iepriekš definēto pamatrādītāju izmaiņu analīzi;
- 3) Attīstības programmas īstenošana, izvērtējot katras prioritātes vidēja termiņa stratēģisko mērķu īstenošanas rezultātos rādītājus un par sniedzot šādu informāciju:
  - 3.1. rezultatīvo rādītāju sasniegumi, to sakritība ar iepriekš plānoto saistībā ar ieguldīto finanšu apjomu,
  - 3.2. rezultatīvo rādītāju sasniegumu ietekme uz teritorijas attīstību, ja konstatētas novirzes no plānotā, tad pamatojums,
  - 3.3. secinājumi par vidējā termiņa stratēģiskajiem mērķiem un uzdevumiem;
- 4) Kopējie secinājumi un priekšlikumi;
- 5) Priekšlikumi attīstības programmas aktualizēšanai, rīcības plāna aktualizēšanai, kā arī uzraudzības sistēmas pilnveidošanai;
- 6) Izmantotās informācijas avoti.

Par novada attīstības programmas 2025.-2030.gadam īstenošanas uzraudzību atbildīga ir Gulbenes novada Centrālās pārvaldes Attīstības un iepirkumu nodaļa, informācijas apkopošanā

un datu analizē iesaistot Gulbenes novada Centrālās pārvaldes struktūrvienības, iestādes un aģentūru. Uzraudzības ziņojumu izskata Attīstības un tautsaimniecības komiteja un apstiprina novada domes sēdē.

Lai novērtētu novada virzību uz stratēģisko mērķu sasniegšanu, definēti ilgtermiņā sasniedzamie pamatrādītāji, kas raksturo stratēģisko mērķu izpildi.

Ilgtermiņā sasniedzamie pamatrādītāji, kas noteikti Gulbenes novada attīstības stratēģijā 2014.-2030.gadam

Rādītāji	Vērtība Gulbenes novadā	Vidējais rādītājs Vidzemes plānošanas reģionā	2030.gadā sasniedzamie rezultāti vai vēlamā tendence	Datu avots
Iedzīvotāju skaits	2015.gada sākumā 23 345 (PMLP)	nevērtē	Apturēta iedzīvotāju skaita samazināšanās 	Centrālā statistikas pārvalde (CSP) vai Pilsonības migrācijas lietu pārvalde (PMLP)
Iedzīvotāju ilgtermiņa migrācijas saldo	2017.gadā -188	nevērtē		CSP
Demogrāfiskās slodzes līmenis	2015.gada 1.janvārī 573 kopā, 220 līdz darbības vecumam	2015.gada 1.janvārī 617 kopā, 232 līdz darbības vecumam	Palielinās īpatsvars līdz darbības vecumam 	CSP, PMLP
Iedzīvotāju dabiskais pieaugums	2014.gadā -107	nevērtē	Pozitīvs 	CSP vai PMLP
Bezdarba līmenis % pret darbības iedzīvotāju skaitu	2014.gada 31.decembrī 8,3	2014.gada 31.decembrī 8,5	< 8 %	Nodarbinātības valsts aģentūra (NVA)
Teritorijas attīstības indekss*	Pēc 2014.gada datiem -0.242*	Pēc 2014.gada datiem -0.843*		Valsts reģionālās attīstības aģentūra (VRAA)*
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis uz 1 iedzīvotāju EUR	2014.gadā 182,35	2014.gadā 310,98		VRAA
Ekonomiski aktīvās statistikas vienības	2014.gadā 1505	nevērtē		CSP
Asfaltēto ceļu un ielu īpatsvara pieaugums pret kopējo ceļu garumu	2014.gadā Valsts ceļi 38,1% Pašvaldības ceļi 0,8 % Ielas 48,3 %	nevērtē		Valsts un pašvaldības dati

*vairs nav pieejams rādītājs, VRAA nenosaka teritorijas attīstības indeksus

Reizi 3 gados, par periodu no 2025.-2027.gadam t.i., 2028.gadā un par periodu no 2028.-2030.gadu - 2031.gadā, papildus katru gadu veicamajām darbībām uzraudzības procesa ietvaros tiek veikta Attīstības programmas uzraudzības process, kurā:

- par iedzīvotāju un uzņēmēju aptaujas anketas pamatu var izmantot novada teritorijas attīstības plānošanas dokumentu izstrādē izmantoto anketas paraugu, kurā iedzīvotāji vērtēja pakalpojumu pieejamību un kvalitāti, kā arī vispārējās attīstības tendences un būtiskākās problēmas (ieteikumi).

Izstrādājot 3 gadu īstenošanas uzraudzības ziņojumu par Attīstības programmas ieviešanu, tiek veikta padziļināta analīze par Attīstības programmas noteiktajiem rādītājiem, ietverot arī politikas rezultātu rādītājus.

Trīs gadu uzraudzības ziņojumā jāietver šāda detalizēta Attīstības programmas īstenošanas progresa analīze:

- veiktās darbības mērķu un uzdevumu sasniegšanas virziens;
- konstatētās novirzes no plānotā un to skaidrojums;
- izvērtējums par atbilstību Gulbenes novada Gulbenes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2014.-2030.gadam izvirzītajiem mērķiem;
- secinājumi un ieteikumi darbības uzlabošanai ar mērķi pilnībā sasniegt izvirzītos rādītājus.

Dokumenta aktualizācijas process

Attīstības programmas darbības termiņš ir 6 gadi, līdz ar to ir jāparedz tās regulāra aktualizācija. Par nepieciešamību aktualizēt Attīstības programmu tiek lemts, pamatojoties uz uzraudzības ziņojumiem (t.sk. ietverto informāciju par īstenojamajām rīcībām un projektiem, secinājumiem, ieteikumiem), un kārtējam gadam apstiprināto pašvaldības budžetu.

Rīcības plānu un Investīciju plānu aktualizē ne retāk kā reizi gadā vai pēc nepieciešamības, nodrošinot sasaisti ar pašvaldības budžeta plānošanu. Īstenojot Rīcības plāna un Investīciju plāna aktualizāciju, pašvaldības uzdevums nepieciešamības gadījumā ir veikt alternatīvu risinājumu analīzi, nodrošinot to, ka tiek nodrošināta ekonomiski pamatotu un efektīvu risinājumu īstenošana izvirzīto uzdevumu izpildē.

Ja tiek veiktas izmaiņas attīstības programmas Stratēģiskajā daļā, nepieciešams pašvaldības domes lēmums par attīstības programmas aktualizāciju, kā arī jānodrošina publiskās apspriešanas process (saskaņā ar 14.10.2014. Ministru kabineta noteikumiem Nr.628. Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem).

Attīstības programmas aktualizācijas rezultātā, neatkarīgi no tā, kurā attīstības programmas ieviešanas gadā tā tiek veikta, netiek mainīts attīstības programmas gala termiņš.

Aktualizēto Rīcības un Investīciju plānu apstiprina ar pašvaldības domes lēmumu un ievieto Teritorijas attīstības plānošanas informācijas sistēmā (TAPIS) un publisko Valsts vienotajā ģeotelpiskās informācijas portālā (www.geolatvija.lv).

PAR STRATĒĢISKĀS IETEKMES UZ VIDI NOVĒRTĒJUMU

Vides pārraudzības valsts birojs 8.03.2024 lēmumā nr. 4-02/15/2024 "Par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras nepiemērošanu" pieņem lēmumu nepiemērot stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūru Gulbenes novada attīstības programmai 2025. – 2030. gadam.